

Αθήνα 28/07/2010

Κύριε Πρόεδρε,

Το ΙΣΤΑΜΕ – Ανδρέας Παπανδρέου, το Ινστιτούτο Ερευνών Δημόσιας Πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, λειτουργεί ως ένα κέντρο σύγχρονου πολιτικού προβληματισμού, πολιτικής αναζήτησης και επιστημονικής έρευνας στο χώρο του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του δημοσιεύει τέσσερις νέες σειρές εκδόσεων πολιτικής ανάλυσης και τεκμηρίωσης. Με αυτή την πρωτοβουλία αποσκοπούμε στην ανάδειξη και διάδοση αξιόπιστων λύσεων και πολιτικών που μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή της χώρας καθώς και το διάλογο για το μέλλον του δημοκρατικού σοσιαλισμού στην Ελλάδα και τον κόσμο.

Οι νέες σειρές εκδόσεων είναι:

- Α) Κείμενα Δημόσιας Πολιτικής
- Β) Σύγχρονοι Στοχασμοί και Πολιτικές Παρεμβάσεις
- Γ) Επίκαιρα Πολιτικά Θέματα
- Δ) Τεκμηρίωση και Δημόσιες Πολιτικές

Επιπροσθέτως, σας αποστέλλουμε και τον Στρατηγικό Σχεδιασμό του ΙΣΤΑΜΕ – Ανδρέας Παπανδρέου για την περίοδο 2010-2012.

Με βαθύ σεβασμό

Ηλίας Μόσιαλος
Πρόεδρος

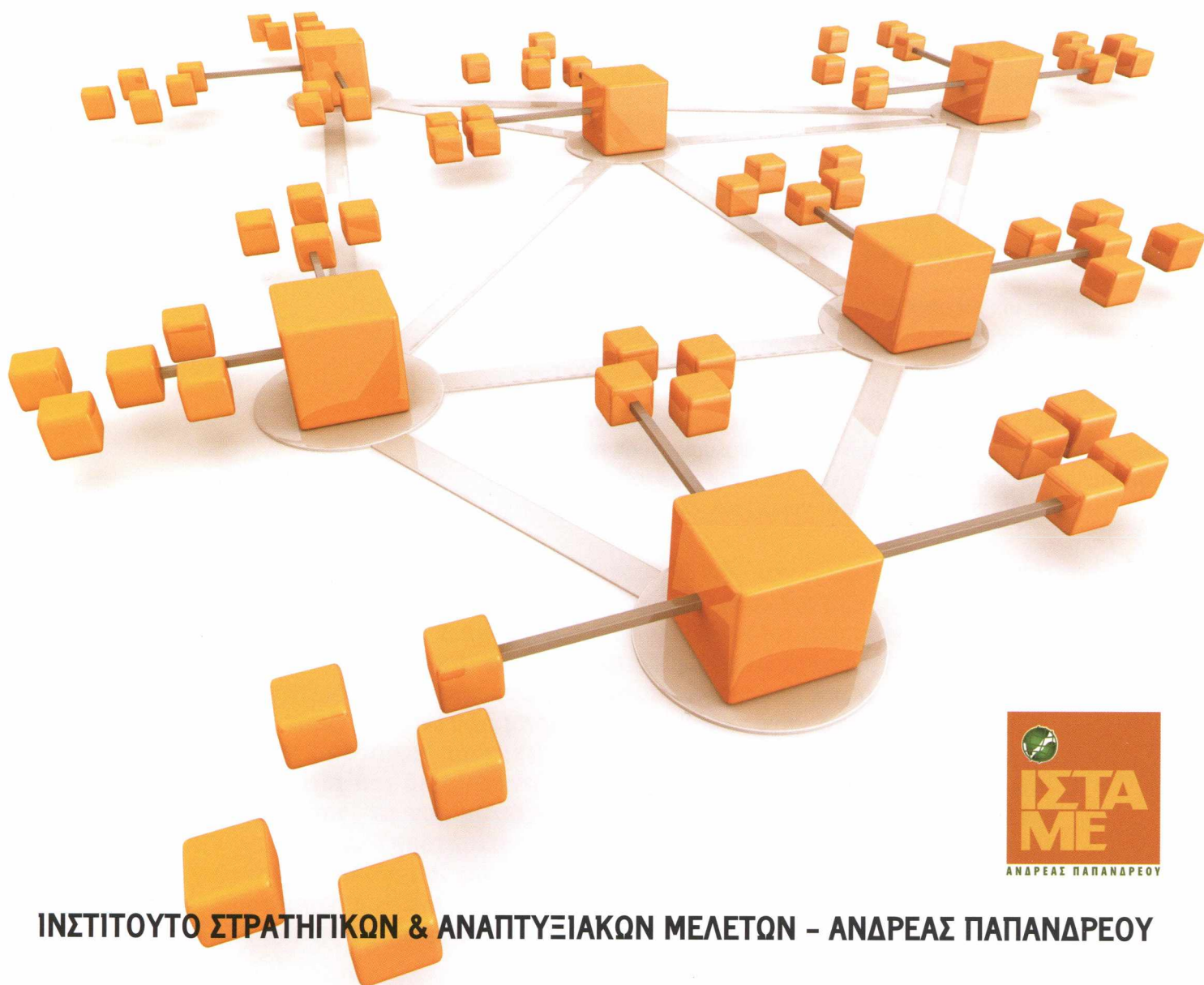
Νίκος Παπανδρέου
Αντιπρόεδρος

Μπάμπης Οικονόμου
Επιστημονικός Διευθυντής

ΙΣΤΑΜΕ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ & ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
2010 - 2012

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ - ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Τι είναι το ΙΣΤΑΜΕ

Σε τι αποσκοπεί

Οι αρχές και οι αξίες

λειτουργίας του

Πώς θα εργάζεται

Προτεραιότητες

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι

Χρονοδιάγραμμα

υλοποίησης

Συνεργασία

με άλλους φορείς

Διαφάνεια και Διαχείριση

Τι είναι το ΙΣΤΑΜΕ

Το ΙΣΤΑΜΕ είναι το Ινστιτούτο ερευνών δημόσιας πολιτικής του ΠαΣοΚ. Διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο που ορίζεται με διετή θητεία από τον Πρόεδρο του ΠαΣοΚ. Το ινστιτούτο χρηματοδοτείται από μέρος της κρατικής χρηματοδότησης του ΠαΣοΚ και από έσοδα από ερευνητικές μελέτες που διεξάγει για τρίτους.

Το έργο και η δραστηριότητα του ΙΣΤΑΜΕ απευθύνεται στα πολιτικά στελέχη του ΠαΣοΚ και των άλλων κομμάτων, τη δημόσια διοίκηση, τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τις διάφορες εκφάνσεις της κοινωνίας των πολιτών καθώς και το ευρύ κοινό.

Σε τι αποσκοπεί

Το ΙΣΤΑΜΕ αποσκοπεί στη συστηματική μελέτη της ελληνικής κοινωνίας και άλλων ανεπτυγμένων κοινωνιών, καθώς και στην ανάλυση όψεων και διαστάσεων του πολιτικού συστήματος και της δημόσιας σφαίρας, με σκοπό:

- Την ανάδειξη και διάδοση των πιο αξιόπιστων και τεκμηριωμένων πρακτικών λύσεων και πολιτικών που μπορούν να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας με την ταυτόχρονη προστασία του περιβάλλοντος.
- Τη συμβολή στη λύση των προβλημάτων της καθημερινής ζωής
- Την καταπολέμηση της διαφθοράς και την προώθηση της διαφάνειας μέσα από τις σύγχρονες μορφές της ανοικτής διακυβέρνησης.
- Την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της αναδιανομής των δημόσιων αγαθών, της φροντίδας για τους μη προνομιούχους και τις κοινωνικά ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες καθώς και της συνολικά δικαιότερης κατανομής του ωφελημάτων και βαρών της κοινωνικής ζωής.

Στο πλαίσιο αυτό, η αποστολή του ΙΣΤΑΜΕ είναι να παρέχει στους διαμορφωτές πολιτικής στην Ελλάδα συμβουλευτική στήριξη για τη λήψη αποφάσεων, με βάση τεκμηριωμένα αποτελέσματα που προκύπτουν από αξιόπιστες ελληνικές και διεθνείς επιστημονικές έρευνες. Η εμπειρική και ερευνητική θεμελίωση των προτάσεων πολιτικής και η συνακόλουθη πρακτική τους εξειδίκευση μπορεί να συμβάλει στην ουσιαστική ανάπτυξη καλύτερων δημόσιων πολιτικών, οι οποίες μακροχρόνια θα διασφαλίζουν ευημερία και δικαιοσύνη, μέσα από την ενδυνάμωση των θεσμών διακυβέρνησης, τη νομιμότητα και την αποτελεσματικότητα των δημόσιων πολιτικών. Υποστηρίζουμε και προάγουμε την τεκμηριωμένη διαμόρφωση πολιτικής και την άμεση διασύνδεσή της με την ολοκληρωμένη και συστηματική ανάλυση της δυναμικής των δημόσιων πολιτικών στην Ελλάδα και τις αναπτυγμένες χώρες.

Το ΙΣΤΑΜΕ αποτελεί έναν χώρο δημόσιου διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων των ερευνητών και σχολιαστών που συμμερίζονται τις αξίες και τις επιδιώξεις του και προσφέρουν επιστημονικά τεκμηριωμένα και συστηματικά επιχειρήματα, με στόχο την ανάδειξη καινοτόμων ιδεών στη διαμόρφωση και διαχείριση των δημόσιων πολιτικών. Ο ρόλος του ΙΣΤΑΜΕ είναι να ενδυναμώσει τις δεξιότητες στη λήψη αποφάσεων, διευκολύνοντας τη μεταβίβαση γνώσης από έγκυρες πηγές προς τους διαμορφωτές πολιτικής.

Για να πετύχει τους στόχους του το ΙΣΤΑΜΕ:

- Αναπτύσσει συνεργασίες με ερευνητές, ερευνητικά κέντρα και διεθνείς οργανισμούς, αντλώντας πληροφόρηση και δεδομένα προκειμένου να συμβάλλει στην τεκμηριωμένη ανάλυση των δημόσιων πολιτικών.
- Χρησιμοποιεί τη διεθνή και ευρωπαϊκή εμπειρία για να διερευνήσει σε νέα θέματα δημόσιας πολιτικής, αντλώντας από τη συγκριτική ανάλυση.
- Αποτελεί ένα χώρο διαλόγου όπου ακαδημαϊκοί, διαμορφωτές πολιτικής, δημόσιοι λειτουργοί, εκπρόσωποι των κοινωνικών χώρων και της κοινωνίας πολιτών ανταλλάσσουν απόψεις και αναλύουν τις τάσεις που αναπτύσσονται προκειμένου να προτείνουν λύσεις.
- Υιοθετεί στρατηγικές διάχυσης της πληροφόρησης και ενημέρωσης των διαμορφωτών πολιτικής έτσι ώστε να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις.
- Ενθαρρύνει τη συζήτηση για ζητήματα τα οποία ανακύπτουν μέσα από τα ερευνητικά δεδομένα και αποτελέσματα.

Το ΙΣΤΑΜΕ αποτελεί έναν χώρο δημόσιου διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων των ερευνητών και σχολιαστών που συμμερίζονται τις αξίες και τις επιδιώξεις του και προσφέρουν επιστημονικά τεκμηριωμένα και συστηματικά επιχειρήματα, με στόχο την ανάδειξη καινοτόμων ιδεών στη διαμόρφωση και διαχείριση των δημόσιων πολιτικών. Ο ρόλος του ΙΣΤΑΜΕ είναι να ενδυναμώσει τις δεξιότητες στη λήψη αποφάσεων, διευκολύνοντας τη μεταβίβαση γνώσης από έγκυρες πηγές προς τους διαμορφωτές πολιτικής.

Οι αρχές και οι αξίες λειτουργίας του

Οι βασικές κοινωνικές αρχές που αποτελούν τον οδηγό του ΙΣΤΑΜΕ προς την επίτευξη του σκοπού του είναι η δημοκρατική συμμετοχή και η κοινωνική δικαιοσύνη.

Δημοκρατική συμμετοχή σημαίνει την υιοθέτηση διαδικασιών οι οποίες εξασφαλίζουν ότι όλοι έχουν το δικαίωμα λόγου και όλοι έχουν τις ευκαιρίες πρόσβασης αλλά και την υποχρέωση να συμμετέχουν στην προσπάθεια από κοινού διαμόρφωσης μιας νέας δημοκρατικής κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η λειτουργία των θεσμών μέσα από τη διαφάνεια, τη διαβούλευση, την αξιολόγηση και τον έλεγχο της εξουσίας.

Κοινωνική δικαιοσύνη σημαίνει την απελευθέρωση του πολίτη από το φόβο και την ανασφάλεια που δημιουργεί η κοινωνική αδικία. Σημαίνει τη διαμόρφωση αλληλέγγυων, συλλογικών μηχανισμών στήριξης και ενδυνάμωσης του πολίτη ώστε να μπορεί να καλύψει τις βασικές του ανάγκες και συνακόλουθα τη δημιουργία προϋποθέσεων δίκαιης αναδιανομής των δημόσιων αγαθών. Στο πλαίσιο αυτό, η ισότητα στην πρόσβαση βασικών κοινωνικών αγαθών όπως η εκπαίδευση και η υγεία και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ όρο για την ανάπτυξη μιας ευνομούμενης κοινωνίας

Σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές διαμορφώνονται και οι αξίες που διέπουν τη δραστηριότητα του ΙΣΤΑΜΕ. Με βάση αυτές, οι δημόσιες πολιτικές οφείλουν να προάγουν την αλληλεγγύη, την ιστιμία, την αποδοτικότητα, την ποιότητα, την ανταποκρισιμότητα, τη διαφάνεια και την ακεραιότητα. Δεσμευόμαστε λοιπόν:

- Στην προαγωγή της έρευνας για το δημόσιο συμφέρον, η οποία συντελεί στην τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων πολιτικής. Για εμάς, η διάχυση των αποτελεσμάτων της ερευνάς και η δυνατότητα να καθίστανται όλοι κοινωνοί της πληροφορίας αποτελεί ύψιστης σημασίας επιδίωξη.

- Στην προαγωγή της αξιοπιστίας, με τη δημοσιοποίηση και τη διάχυση της έγκυρης ερευνητικής γνώσης.

- Στην ακεραιότητα, την ειλικρίνεια και τη διαφάνεια που θα διέπουν κάθε συνδιαλλαγή μας.

- Στην υπευθυνότητα. Πιστεύουμε ότι είμαστε υπόλογοι των πράξεών μας απέναντι στο κοινό και τους φορείς με τους οποίους συνεργαζόμαστε και είμαστε ανοικτοί σε οποιοδήποτε έλεγχο. Ακούμε και λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη μας τις προτάσεις και τις γνώμες άλλων οργανισμών, πολιτικών, επιστημόνων και της ακαδημαϊκής κοινότητας.

- Στην ισότιμη αντιμετώπιση όλων. Θα διασφαλίσουμε ότι οι πολιτικές και οι πρακτικές μας δεν θα οδηγούν σε άδικες διακρίσεις ή άλλες μορφές άδικης συμπεριφοράς. Θα προάγουμε ενεργητικά τη συμμετοχή όλων χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, εθνότητας, πολιτισμικού υπόβαθρου, θρησκευτικής πίστης ή σωματικής ικανότητας.

Πώς θα εργάζεται

- Το έργο του ΙΣΤΑΜΕ έχει τέσσερις πτυχές:
- α) Τη δημοσίευση μελετών.
 - β) Τη διεξαγωγή εκδηλώσεων, σεμιναρίων και ομιλιών.
 - γ) Την υποστήριξη ερευνητών στις κοινωνικές επιστήμες με σκοπό την μακροπρόθεσμη εξυπηρέτηση των σκοπών του.
 - δ) Την οργάνωση δικτύου επιστημόνων στην Αθήνα και την περιφέρεια.

Δημοσιεύσεις

Το ΙΣΤΑΜΕ δημοσιεύει δικές του μελέτες καθώς και μεταφράσεις από αντίστοιχες μελέτες ερευνητών και ινστιτούτων του εξωτερικού. Οι δημοσιεύσεις του είναι σε έντυπη, αλλά κυρίως σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΙΣΤΑΜΕ.

Οι μελέτες και δημοσιεύσεις του ΙΣΤΑΜΕ επιδιώκουν να προσφέρουν τις πιο αξιόπιστες και τεκμηριωμένες αναλύσεις στα προβλήματα πολιτικής στην Ελλάδα. Για το σκοπό αυτό, χαρακτηρίζονται από θεωρητική και εμπειρική – ερευνητική θεμελίωση, εδράζονται στην ανάλυση της ελληνικής πραγματικότητας και αρδεύονται από την διεθνή εμπειρία εξετάζοντας συστηματικά τις πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί με επιτυχία αλλού και θα μπορούσαν με κατάλληλες προσαρμογές (και όχι με όρους «άκαρης μεταμόσχευσης») να εφαρμοστούν και στην Ελλάδα. Προς τούτο, το ΙΣΤΑΜΕ συνεργάζεται τακτικά με άλλα ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια του εσωτερικού και του εξωτερικού, διεθνείς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις με κατάλληλη εμπειρία.

Την ευθύνη για τη συγγραφή των μελετών του ΙΣΤΑΜΕ την έχουν ειδικά επιλεγμένοι επιστημονικοί συνεργάτες, έλληνες και ξένοι οι οποίοι επιλέγονται με βάση την εκπαίδευσή τους, την εμπειρία τους και το προηγούμενο έργο τους.

Εκδηλώσεις

Το ΙΣΤΑΜΕ οργανώνει σεμινάρια, εκδηλώσεις και ομιλίες άλλοτε για το ευρύ κοινό και άλλοτε για κοινό ειδικά επιλεγμένο (π.χ. πολιτικούς ή δημοσιογράφους). Σκοπός των εκδηλώσεων του είναι η ελεύθερη συζήτηση ιδεών και επιχειρημάτων και η συμβολή στη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής κοινωνίας, μέσα από την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου και το άκουσμα της φωνής των κοινωνικών εταίρων.

Υποστήριξη ερευνητών

Το ΙΣΤΑΜΕ υποστηρίζει νέους και καταξιωμένους ερευνητές στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες έτσι ώστε να τους δίνει την ευκαιρία να διεξάγουν έρευνα σχετικά με τις προγραμματισμένες επιδιώξεις του. Για το σκοπό αυτό διεξάγει ετήσια προκήρυξη ενδιαφέροντος. Ο αριθμός των θέσεων καθώς και η φύση της υποστήριξης θα εξαρτώνται κάθε φορά από τις οικονομικές δυνατότητες του Ινστιτούτου.

Οργάνωση Δικτύου Επιστημόνων

Το ΙΣΤΑΜΕ έχει Επιστημονικό Συμβούλιο με Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο. Απαρτίζεται από 21 μέλη κύρους, που αποτελούν έγκριτους επιστήμονες σε ένα μεγάλο εύρος διαφορετικών θεματικών πεδίων. Ειδικότερα, το Επιστημονικό Συμβούλιο:

- Συνεδριάζει δύο φορές το χρόνο μαζί με το ΔΣ του ΙΣΤΑΜΕ, αξιολογεί το παραγόμενο επιστημονικό έργο και διατυπώνει προτάσεις για δράσεις, προγράμματα, δημοσιεύσεις και εκδηλώσεις.
 - Συμμετέχει στο σχεδιασμό, εφαρμογή και αποτίμηση των δραστηριοτήτων του ΙΣΤΑΜΕ.
 - Συμβουλεύει και διατυπώνει απόψεις για ζητήματα που σχετίζονται με τη δυνατότητα του ΙΣΤΑΜΕ να εφαρμόσει το πρόγραμμά του και να πετύχει τους στρατηγικούς του στόχους.
 - Διατυπώνει την άποψή του για το Στρατηγικό Σχέδιο και τις προτεραιότητες του ΙΣΤΑΜΕ συμμετέχοντας στη διαδικασία αναθεώρησης που θα γίνεται κάθε δύο χρόνια.
 - Λειτουργεί ως φορέας καινοτόμων ιδεών και πρωτοβουλιών.
 - Συμμετέχει στη διοργάνωση των επιστημονικών εκδηλώσεων του ΙΣΤΑΜΕ.
 - Διενεργεί επισκόπηση των παραγόμενων επιστημονικών κειμένων του ΙΣΤΑΜΕ.
 - Συμβάλλει στη συγγραφή μελετών και αξιολογεί την ποιότητα της εκδοτικής δραστηριότητας του ΙΣΤΑΜΕ.
 - Συμβάλλει στην ενδυνάμωση της θέσης του ΙΣΤΑΜΕ στο πλαίσιο της συνεργασίας με think-tanks και της συμμετοχής σε τοπικά εθνικά και διεθνή πολιτικά δίκτυα.
 - Εντοπίζει και αναδεικνύει τα κύρια ζητήματα δημόσιας πολιτικής, τις σύγχρονες επιστημονικές τάσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Στόχος του ΙΣΤΑΜΕ, είναι να φέρει σε επαφή επιστήμονες από ολόκληρη την Ελλάδα καθώς και ξένους όσο και Έλληνες επιστήμονες που ζουν και εργάζονται σε άλλες χώρες. Για το σκοπό αυτό οργανώνει:
- Δίκτυο επιστημόνων συνεργατών σε πανελλαδικό και διεθνές επίπεδο.
 - Τοπικά δίκτυα επιστημόνων συνεργατών.
 - Συγκρότηση δικτύου επιστημονικών συνεργατών βουλευτών και ευρωβουλευτών για τη διερεύνηση θεμάτων που άπτονται της λειτουργίας της δημοκρατίας και των θεσμών.

Επιτροπή Επιστημονικής Δεοντολογίας

Θα συσταθεί Επιτροπή Επιστημονικής Δεοντολογίας ως υποεπιτροπή του ΔΣ και του ΕΣ του ΙΣΤΑΜΕ. Σκοποί της Επιτροπής αυτής θα είναι:

- Να εξετάζει ζητήματα δεοντολογίας που πιθανά θα εγείρονται σε σχέση με τη λειτουργία και τη δράση του ΙΣΤΑΜΕ.
- Να προετοιμάζει κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με ζητήματα δεοντολογίας που θα προκύπτουν από την ερευνητική δραστηριότητα και την πολιτική του ΙΣΤΑΜΕ.
- Να λειτουργεί συμβουλευτικά προς το ΔΣ, το ΕΣ και το προσωπικό του ΙΣΤΑΜΕ.
- Να συντάσσει εκθέσεις ως προς τη λειτουργία της και να διατυπώνει συστάσεις στο ΔΣ και το ΕΣ του ΙΣΤΑΜΕ για βασικά ζητήματα πολιτικής και στρατηγικής που θέτουν προβληματισμούς δεοντολογίας.

Προτεραιότητες

Οι άμεσες προτεραιότητες του ΙΣΤΑΜΕ, για την περίοδο 2010-2012 είναι στους εξής τομείς:

- Ποιότητα, αποτελεσματικότητα και αξιολόγηση των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα: Η εξασφάλιση ότι οι παρεχόμενες από το δημόσιο υπηρεσίες σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η εξυπηρέτηση του πολίτη, η προστασία του περιβάλλοντος, η κοινωνική φροντίδα, η υγεία, ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών και πληρούν τις βασικές προδιαγραφές ποιότητας, αποτελεί βασική συνιστώσα μιας πολιτικής προσανατολισμένης στην κοινωνική ευημερία και την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων. Γι' αυτό, το ΙΣΤΑΜΕ θα επιδιώξει την εκπόνηση μελετών αξιολόγησης των δημόσιων υπηρεσιών, βασισμένο σε εργαλεία που προσφέρει η διεθνής εμπειρία.
- Παραγωγικότητα και κίνητρα για την αλλαγή συμπεριφορών: Η αλλαγή συμπεριφορών και νοοτροπίας για την επίτευξη μεγαλύτερης αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας και την καταπολέμηση φαινομένων διαφθοράς, συνδέεται με τη διαμόρφωση κατάλληλων κινήτρων που να ωθούν τα άτομα στην αποφυγή πρακτικών αθέμιτων και με αρνητικές για το κοινωνικό σύνολο επιπτώσεις. Συνεπώς καθίσταται αναγκαία η διαμόρφωση πολιτικών διαμόρφωσης κινήτρων για την ανάληψη καινοτόμων δράσεων και την ανάπτυξη διαδικασιών διασφάλισης της αξιοκρατίας. Προς αυτή την κατεύθυνση, το ΙΣΤΑΜΕ θα επιχειρήσει τη διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων για την εισαγωγή μεταρρυθμίσεων των δημόσιων υπηρεσιών, όπως και για την βελτίωση της «διοικητικής ικανότητας» (μέσω της ανάπτυξης συναφών δεξιοτήτων) του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης.
- Πράσινη ανάπτυξη, περιβάλλον και ενέργεια: Κάτω από το πρίσμα των κλιματολογικών αλλαγών και της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος από την αλόγιστη έκλυση ρυπογόνων ουσιών, καθίσταται αναγκαία για την Ελλάδα η διαμόρφωση ενός αναπτυξιακού σχεδίου βιώσιμης ανάπτυξης. Το ΙΣΤΑΜΕ θα δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο είναι δυνατή η διαμόρφωση τρόπων αποτελεσματικότερης διακυβέρνησης της πράσινης ανάπτυξης, με έμφαση στις εναλλακτικές πηγές ενέργειας και τις παραγωγικές διαδικασίες που είναι φιλικές προς το περιβάλλον.
- Ανισότητες ευκαιριών στην Ελλάδα: Η ανάπτυξη πολιτικών ισότητας των ευκαιριών (στα πλαίσια ενός ισόρροπου ολισμού «αποτελεσματικότητα- ισονομίας»), αποτελεί κομβική επιλογή η οποία θα επιτρέψει στα άτομα να αποκτήσουν τις δεξιότητες που είναι βασικές προκειμένου να πετύχουν τους στόχους τους. Επιπροσθέτως, η άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων αποτελεί προτεραιότητα για την Ελλάδα. Το ΙΣΤΑΜΕ θα εστιάσει στην ανάλυση των αιτιών των ανισοτήτων και στην προώθηση πολιτικών που θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων, με έμφαση στην κοινωνική ευημερία και στην προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων.

[illegible]

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι

Εσωτερική αναδιάρθρωση

Το ΙΣΤΑΜΕ έχει μακρά ιστορία και προσφορά στο ΠαΣοΚ και στην πολιτική και κοινωνική ζωή του τόπου. Οι νέες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της χώρας όμως, καθώς και η καθίζηση της δημόσιας διοίκησης κατά την πενταετία 2004-2009, απαιτούν πιο ενεργό και πρακτική υποστήριξη στο ΠαΣοΚ με άμεσα πραγματοποιήσιμες και τεκμηριωμένες προτάσεις δημόσιας πολιτικής.

Για το σκοπό αυτό το νέο Δ.Σ. του ΙΣΤΑΜΕ προωθεί σημαντικές εσωτερικές αλλαγές. Πρώτη προτεραιότητα για το 2010 είναι συνεπώς η εσωτερική αναδιάρθρωση, η εξοικονόμηση πόρων και η προσέλκυση των καλύτερων δυνατών επιστημονικών συνεργατών από την Ελλάδα και το εξωτερικό, έτσι ώστε το ΙΣΤΑΜΕ να μπορέσει να ανταποκριθεί στον νέο ρόλο του. Προκειμένου να το πετύχουμε αυτό θα προχωρήσουμε στην:

- Αναμόρφωση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας.
- Σύνταξη καθηκοντολογίου.
- Αναδιάρθρωση της διοικητικής υπηρεσίας.
- Επανασχεδιασμό της ιστοσελίδα προκειμένου να αποκτήσει περισσότερες δυνατότητες και να καταστεί σε μεγαλύτερο βαθμό διαδραστική.
- Χρησιμοποίηση των νέων πολυμέσων και των δυνατοτήτων της σύγχρονης επικοινωνιακής τεχνολογίας.

Δημοσιεύσεις

Το κύριο μέσο επικοινωνίας του ΙΣΤΑΜΕ είναι η ιστοσελίδα του, η οποία θα ανανεώνεται συνεχώς, καθώς και τα νέα πολυμέσα επικοινωνίας.

Το ΙΣΤΑΜΕ σκοπεύει να δημοσιεύσει μέσα στο 2010 σειρά μελετών σχετικών με τους τρεις τομείς προτεραιότητας για την περίοδο 2010-2012: ποιότητα και αξιολόγηση, παραγωγικότητα και ανισότητα. Οι μελέτες αυτές θα είναι τόσο πρωτότυπες μελέτες συνεργατών όπως και μελών του Επιστημονικού και Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΣΤΑΜΕ, όσο και μεταφράσεις σχετικών μελετών από την διεθνή βιβλιογραφία. Για το σκοπό αυτό ο επιστημονικός διευθυντής του ΙΣΤΑΜΕ θα απευθυνθεί σε έλληνες και ξένους επιστήμονες, με την συνδρομή και συμβουλή των μελών του Δ.Σ. και του επιστημονικού συμβουλίου. Παράλληλα ξεκινούν οι διαδικασίες για την προκήρυξη διαγωνισμού για την πλήρωση μέσα στο 2010 θέσεων επιστημονικών συνεργατών πλήρους απασχολήσεως.

Οι δημοσιεύσεις του ΙΣΤΑΜΕ περιλαμβάνουν τις ακόλουθες κατηγορίες κειμένων:

Τα «**Κείμενα Δημόσιας Πολιτικής**» (Policy Briefs) του ΙΣΤΑΜΕ είναι συνοπτικά κείμενα (5-10 σελίδες) που ενημερώνουν για την βασική διεθνή βιβλιογραφία σε σχέση με σημαντικά ζητήματα δημόσιων πολιτικών. Ήδη αυτή τη στιγμή ετοιμάζονται από τους επιστημονικούς συνεργάτες του ΙΣΤΑΜΕ-Α. Παπανδρέου τα ακόλουθα κείμενα:

- A) Οικονομία και ανάπτυξη
 - Η Οδηγία για τις υπηρεσίες. Υποχρέωση ή ευκαιρία;
 - Τουρισμός και οικονομική ανάπτυξη
 - Η χρηματοδότηση της ανώτατης εκπαίδευσης.
 - Επιτροπή ανταγωνισμού και διαφάνεια
 - Οι παράγοντες διαμόρφωσης των τιμών των καυσίμων. Στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό
- B) Παραγωγικότητα και αξιολόγηση των δημόσιων υπηρεσιών
 - Η νέα δημόσια διοίκηση.
 - Η λειτουργία των ανεξάρτητων αρχών
 - Η αξιολόγηση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
 - Πανεπιστημιακή μεταρρύθμιση στο πλέγμα των δημόσιων πολιτικών.
 - Νέες Νομικές και Θεσμικές Λύσεις για τη διαφάνεια στα Δημόσια Έργα και τις Κρατικές Προμήθειες.
 - Η παροχή δημόσιων υπηρεσιών μέσω της επιλογής και του ανταγωνισμού.
- Γ) Κοινωνικός αποκλεισμός και ίσες ευκαιρίες
 - Ισότητα και κοινωνική δικαιοσύνη.
 - Νέες μορφές κοινωνικής ευπάθειας (Neets).
 - Ανισότητες στην υγεία.
 - Η πολιτική για την ψυχική υγεία.
 - Εμπορία ανθρώπων και πορνεία.
 - Η εκπαίδευση των Ρομά.
- Δ) Πολιτικές, κοινωνικές και δημογραφικές εξελίξεις στην Ευρώπη
 - Το δημογραφικό ζήτημα στη Ρωσία.
 - Οι οικονομικές και δημογραφικές εξελίξεις στην Τουρκία και η περίπτωση της Κουρδικής μειονότητας.
- Ε) Ζητήματα γενικότερου κοινωνικού και πολιτικού ενδιαφέροντος
 - Πολιτική κουλτούρα και πολιτική συμμετοχή (με έμφαση στην ελληνική νεολαία).
 - Το Ισλάμ στη Δυτική Ευρώπη.
 - Ποιος είναι ο ρόλος της οικονομικής δημοσιογραφίας σε περιόδους οικονομικής κρίσης.

Οι «**Μελέτες Δημόσιας Πολιτικής**» του ΙΣΤΑΜΕ είναι πληρέστερες και εκτενέστερες αναλύσεις (20-40 σελίδες) που αποσκοπούν στην πιο τεκμηριωμένη και συστηματική διατύπωση κρίσης για το πρόβλημα που εξετάζουν. Οι «Μελέτες» ακολουθούν το μοντέλο 1-2-20, δηλαδή συνοδεύονται από σύνοψη μιας σελίδας, περίληψη 2-3 σελίδων και το κείμενο της μελέτης.

Επίκαιρα πολιτικά και φιλοσοφικά κείμενα: Πρόκειται για κείμενα τα οποία διατυπώνουν τον ευρύτερο πολιτικό και φιλοσοφικό προβληματισμό σε σχέση με τρέχοντα ζητήματα δημόσιου ενδιαφέροντος.

Η έκδοση ενός ειδικού δελτίου, με τίτλο «**Τεκμηρίωση και Δημόσιες Πολιτικές**» στο οποίο θα δημοσιεύονται περιλήψεις διεθνών επισκοπήσεων αναφορικά με την ανάδειξη καλών πρακτικών για την αντιμετώπιση σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων που αποτελούν ζητήματα των δημόσιων πολιτικών. Ήδη ετοιμάζεται το πρώτο τεύχος του δελτίου με μεταφράσεις περιλήψεων επισκοπήσεων του Campbell Collaboration.

Η **έκδοση Περιοδικού:** Θα φιλοξενεί σύντομα κείμενα των συνεργατών του ΙΣΤΑΜΕ, βουλευτών και ευρωβουλευτών, τα οποία θα σχολιάζουν κρίσιμες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις.

Έκδοση της σειράς «**Σύγχρονοι στοχασμοί και πολιτικές παρεμβάσεις**», η οποία βασίζεται σε μεταφράσεις κειμένων που έχουν δημοσιευθεί σε ξενόγλωσσα περιοδικά και συλλογικούς τόμους και προάγουν τον κοινωνικό προβληματισμό. Ήδη έχει μεταφραστεί και θα δημοσιευθεί συνέντευξη του J. Habermas σε σχέση με την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και θα ακολουθήσει κείμενο της Martha Nussbaum, (1990), «Aristotelian Social Democracy», στο: R. Bruce Douglas (ed.), *Liberalism and the Good*, New York.

Συνεργασία με την βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Stanford και μετάφραση κειμένων που δημοσιεύονται στην Εγκυκλοπαίδεια Φιλοσοφίας του Stanford (Stanford Encyclopedia of Philosophy). Ειδικότερα, μεταξύ των κειμένων που θα μεταφραστούν είναι:

- Barry Ch., Redistribution, SEP, 2004.
- Peter F., Political legitimacy, SEP, 2010
- Wenar L., John Rawls, SEP, 2008

Μεταφράσεις μελετών και εκθέσεων: Πρόκειται για μελέτες και εκθέσεις που αναφέρονται σε κρίσιμους τομείς της δημόσιας πολιτικής και συμπυκνώνουν τη διεθνή ερευνητική εμπειρία. Ήδη μεταφράζονται οι ακόλουθες εκθέσεις:

- Adelman Clifford, (2009), The spaces between numbers: Getting international data on higher education straight, Institute for Higher Education Policy, Washington.
- Dolan P., et al., (2010), MINDSCAPE. Influencing behaviour through public policy, Institute for Government, Cabinet Office, London.
- IHEP, (2009), Impact of College Rankings on Institutional Decision Making: Four Country Case Studies, Institute for Higher Education Policy, Washington.

Οι εκδόσεις του ΙΣΤΑΜΕ, θα είναι ηλεκτρονικές και θα δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του. Εκτύπωση κειμένων θα γίνεται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις. Το ίδιο θα ισχύσει και για τις πιο εκτεταμένες μελέτες των εξωτερικών συνεργατών του ΙΣΤΑΜΕ. Επιπροσθέτως, τα πρακτικά των εκδηλώσεων του ΙΣΤΑΜΕ, με τη μορφή ημερίδων ή συνεδρίων δεν θα απομαγνητοφωνούνται για να τυπωθούν αλλά θα γίνεται βιντεοσκόπηση η οποία θα αναρτείται στην ιστοσελίδα του. Εκτός των παραπάνω, το ΙΣΤΑΜΕ, θα προχωρήσει στην παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού, με τη συνεργασία του Τεχνολογικού Ινστιτούτου της Μασαχουσέτης (MIT) και του μη κερδοσκοπικού οργανισμού Technology, Entertainment and Design (TED).

Όλα τα κείμενα και οι μελέτες του ΙΣΤΑΜΕ, είναι επώνυμα και εκφράζουν μόνον τους συγγραφείς τους και όχι το ΙΣΤΑΜΕ ή το ΠαΣοΚ.

Εκδηλώσεις

Το ΙΣΤΑΜΕ πραγματοποιεί εκδηλώσεις για θέματα της επικαιρότητας, όπως την απελευθέρωση των υπηρεσιών, τη διαφθορά και το κράτος δικαίου, τις διαρθρωτικές αλλαγές, την τουριστική πολιτική και το συνεδριακό τουρισμό, καθώς και την οικονομική κρίση γενικότερα. Ήδη τον Ιούνιο έχουν γίνει δύο ημερίδες:

- Η πολιτική έρευνας στην Ελλάδα: προκλήσεις και προοπτικές» (Αθήνα 14 Ιουνίου 2010)
- Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική» (Ηράκλειο 21 Ιουνίου 2010)

Μέχρι το τέλος του 2010 προγραμματίζεται η διοργάνωση εκδηλώσεων σε θέματα:

- Υγείας.
- Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Στις 25 Νοεμβρίου ημερίδα για τις υπηρεσίες
- Απελευθέρωσης των Υπηρεσιών.

Επίσης, θα διοργανωθούν εκδηλώσεις σε πόλεις της περιφέρειας.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Αναφορικά με την υλοποίηση των επιμέρους δραστηριοτήτων του ΙΣΤΑΜΕ, στόχος μας είναι κάθε χρόνο:

- Να δημοσιεύονται:
 - 12 Κείμενα Δημόσιας Πολιτικής
 - 4 Μελέτες Δημόσιας Πολιτικής
 - 4 Επίκαιρα πολιτικά και φιλοσοφικά κείμενα
- Να εκδίδονται:-
 - 3 τεύχη του Ειδικού Δελτίου συνεργασίας του ΙΣΤΑΜΕ με το Campbell Collaboration
 - 3 τεύχη του Περιοδικού του ΙΣΤΑΜΕ
- Να μεταφράζονται:
 - 5 ξενόγλωσσες εκθέσεις και μελέτες
 - 5 επίκαιρα ξενόγλωσσα κείμενα
- Να διοργανώνονται τουλάχιστον 10 ημερίδες σε διάφορες πόλεις της χώρας

Συνεργασία με άλλους φορείς

Στο πλαίσιο ανάπτυξης του τεκμηριωμένου διαλόγου, το ΙΣΤΑΜΕ υποστηρίζει τη συνεργασία με άλλους φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Επιπροσθέτως, το ΙΣΤΑΜΕ συνεργάζεται με άλλα αντίστοιχα ινστιτούτα του εξωτερικού, όπως το Friedrich Ebert Stiftung και το Brookings Institute και συμμετέχει σε δίκτυα όπως το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Σοσιαλδημοκρατικών Ινστιτούτων (ENSOF), το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πολιτικών Ινστιτούτων (ENOP) και το Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών Πολιτικών Μελετών (FEPS).

Διαφάνεια και Διαχείριση

Οι πόροι που διαχειρίζεται το ΙΣΤΑΜΕ είναι χρήματα του έλληνα φορολογούμενου. Η διαχείρισή τους γίνεται με διαφάνεια και πλήρη λογοδοσία.

Το ΙΣΤΑΜΕ δημοσιεύει ισολογισμό καθώς και ετήσια έκθεση απολογισμού για κάθε ημερολογιακό έτος, που δίνεται στη δημοσιότητα κάθε Ιανουάριο.

Ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος, η γραμματέας, η ταμίας και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, το Επιστημονικό Συμβούλιο (πρόεδρος, αντιπρόεδρος και μέλη) και ο επιστημονικός διευθυντής του ΙΣΤΑΜΕ δεν αμείβονται.

Ο διευθυντής, οι επιστημονικοί συνεργάτες και οι διοικητικοί υπάλληλοί του αμείβονται ανάλογα με τα προσόντα τους και ορίζονται με ανοιχτό διαγωνισμό, κατόπιν προκήρυξης και συνέντευξης, σύμφωνα με τα ισχύοντα σε άλλα ευρωπαϊκά ινστιτούτα.

Η ιστοσελίδα του ΙΣΤΑΜΕ δημοσιεύει τα ονόματα όλων όσων εργάζονται σε αυτό, τα κείμενα του καταστατικού, τους ισολογισμούς και τις ετήσιες εκθέσεις και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο ή πληροφορία που σχετίζεται με την επιστημονική του δραστηριότητα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:

Διοικητικό Συμβούλιο

Μόσιαλος Ηλίας, Βουλευτής Επικρατείας, Καθηγητής Πολιτικής της Υγείας, London School of Economics_ **Πρόεδρος**

Παπανδρέου Νίκος, Δρ. Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Princeton_ **Αντιπρόεδρος**

Ποδυματά Αννυ, Ευρωβουλευτής_ **Γραμματέας**

Καρακλιούμη Μαρία, Στατιστικός Πολιτικός Επιστήμων Πανεπιστημίου του Έσσεξ_ **Ταμίας**

Μέλη

Ελευθεριάδης Παύλος, Λέκτορας και Fellow Τμήμα Νομικής, Πανεπιστήμιο Οξφόρδης,

Καραπαναγιώτη Τατιάνα, Παραγωγός εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δημοσιογράφος ενημερωτικών εκπομπών

Παπαδάκης Νίκος, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Πρόεδρος τμήματος Πολιτικής Επιστήμης

Σαββάκης Μπάμπης, Καθηγητής Μοριακής Βιολογίας και Μοριακής Γενετικής, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Κρήτης, Δ/ντής Ινστιτούτου Κυτταρικής και Αναπτυξιακής Βιολογίας, Ερευνητικό Κέντρο Βιοϊατρικών Επιστημών “Αλέξανδρος Φλέμινγκ”

Σκουλαρίκη Αθηνά, Δρ. Κοινωνιολογίας της Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Paris 2

Χατζόπουλος Βασίλης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης, Καθηγητής στο Κολέγιο της Ευρώπης, Μπρύξ, Βέλγιο.

Χριστοπούλου Ναντίνα, Κοινωνική Ανθρωπολόγος, Δρ. Πανεπιστημίου Cambrige

Γενική Διευθύντρια

Κουτσιμπού Λένα, Δικηγόρος

Διευθυντής

Δρ. Κρίκος Γιάννης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Επιστημονικό Συμβούλιο

Κρεμαστινός Δημήτρης, Βουλευτής, Καθηγητής Καρδιο-
λογίας, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών_ **Πρόεδρος**

Αυγέρου Χρυσάνθη, Καθηγήτρια Πληροφορικών Συστη-
μάτων, Τμήμα Διοίκησης, London School of Economics and
Political Science_ **Αντιπρόεδρος**

Μέλη

Βασενχόβεν Λουδοβίκος, Ομότιμος Καθηγητής Πολεο-
δομίας και Χωροταξίας, Σχολή Αρχιτεκτόνων, Εθνικό Μετσό-
βιο Πολυτεχνείο

Βιτσιλάκη Χρυσή, Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας, Τμήμα
Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχε-
διασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γεωργιάδου Γιόλα, Καθηγήτρια Γεω-Πληροφορικής,
Τμήμα Γεω-Πληροφορικής Επιστήμης, University of Twente,
Ολλανδία

Γραβάνης Αχιλλέας, Καθηγητής Φαρμακολογίας, Ιατρική
Σχολή, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καλλίνικος Γιάννης, Καθηγητής Πληροφοριακών Συστη-
μάτων, Τμήμα Διοίκησης, London School of Economics and
Political Science

Καλογήρου Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής Τεχνο-
λογικής Οικονομικής και Βιομηχανικής Στρατηγικής, Σχολή
Χημικών Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Καπετανάκης Βαγγέλης, Καθηγητής Γεωργικής Φαρμα-
κολογίας, Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας, ΤΕΙ Κρήτης

Κατρούγκαλος Γιώργος, Αναπληρωτής Καθηγητής Δη-
μοσίου Δικαίου, Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης, Δημοκρίτειο
Πανεπιστήμιο Θράκης

Κυρίδης Αργύρης, Καθηγητής Κοινωνιολογίας του Σχο-
λείου και της Εκπαιδευτικής Πράξης, Παιδαγωγικό Τμήμα
Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Λαζαρίδη Γαβριέλλα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Πολι-
τικής και Διεθνών Σχέσεων, University of Leicester

Λιούκας Σπύρος, Καθηγητής, Τμήμα Διοικητικής Επιστή-
μης και Τεχνολογίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μαδιανού Μίρκα, Λέκτορας Κοινωνιολογίας, Lucy
Cavendish College, University of Cambridge

Μαραβέγιας Ναπολέων, Καθηγητής Μακροοικονομικής
Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης, Τμή-
μα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Πανεπιστή-
μιο Αθηνών

Μπούρας Νίκανδρος, Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής, King's College, University of London

Νικολαΐδου Καλυψώ, Καθηγήτρια Διεθνών Σχέσεων, Τμήμα Πολιτικής και Διεθνών Σχέσεων, University of Oxford

Παπαδοπούλου Λίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου, Τμήμα Νομικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Σιουρούνης Γρηγόρης, Λέκτορας Διεθνών Οικονομικών, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Επιστημονικός Διευθυντής

Οικονόμου Χαράλαμπος, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιολογίας και Πολιτικής Υγείας, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Αναπληρωτές Επιστημονικοί Διευθυντές

Δρ. Γιώργος Σιακαντάρης

Δρ. Βασίλης Μαγκλάρης

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ – ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ακαδημίας 4, 10671, Αθήνα

www.istame.gr

E info@istame.gr

T 210.3631745-8

F 210.3625616

INSTITUTE OF STRATEGIC AND DEVELOPMENT STUDIES – ANDREAS PAPANDREOU

4, Akadimias str, 10671, Athens Greece

www.istame.gr

E info@istame.gr

T 210.3631745-8

F 210.3625616

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ & ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Περιοδική Έκδοση του ΙΣΤΑΜΕ – Α. Παπανδρέου σε συνεργασία με το Campbell Collaboration

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Επιπτώσεις της Παρακολούθησης μέσω Κλειστού Κυκλώματος Τηλεόρασης στην Εγκληματικότητα	2
2. Προγράμματα εργασίας για δικαιούχους προνοιακών παροχών	3
3. Επιβολή νόμου για το ζήτημα διακίνησης των ναρκωτικών: μια μετα-αναλυτική επισκόπηση	5
4. Οι επιδράσεις των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τις οικογένειες και τους γονείς σε σχέση με την αντικοινωνική συμπεριφορά και την παρέκκλιση	6
5. Τα αποτελέσματα της στοχευμένης στο πρόβλημα αστυνόμευσης όσο αφορά στο έγκλημα και τα φαινόμενα αποδιοργάνωσης	8
6. Οικονομικές παροχές για την υγεία και την ευημερία των παιδιών στις χαμηλού εισοδήματος ή τις κοινωνικά μειονεκτούσες οικογένειες των αναπτυγμένων χωρών	10
7. Τα Προγράμματα Ανεξάρτητης Διαβίωσης για τη βελτίωση των αποτελεσμάτων για τους νέους που εγκαταλείπουν το σύστημα πρόνοιας	12
8. Υποστήριξη. Επεμβάσεις για να μειωθεί ή εξαλειφθεί η βία και να προωθηθεί η σωματική και ψυχοκοινωνική ευημερία των γυναικών	14

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Οι σημερινές κοινωνίες χαρακτηρίζονται ως κοινωνίες της γνώσης. Ένας χαρακτηρισμός που αν απομονωθεί από το ευρύτερο περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσεται αυτή η γνώση κινδυνεύει να μην αποδώσει το σύνολο των αλλαγών και των αναδιαρθρώσεων που διαμορφώνονται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στο ΙΣΤΑΜΕ – Α. Παπανδρέου πιστεύουμε βαθύτατα στην μεταφορά γνώσης και γι' αυτό το λόγο ξεκινήσαμε τη συνεργασία με το Ίδρυμα Campbell Collaboration, το οποίο με τη βοήθεια καταξιωμένων πανεπιστημιακών και ερευνητών διενεργεί επισκοπήσεις μελετών και ερευνών για μείζονα κοινωνικά ζητήματα που αφορούν, μεταξύ άλλων, την εργασία, την υγεία, τη δημόσια διοίκηση, την ασφάλεια.

Όμως υπάρχει μια ειδοποιός διαφορά σχετικά με τις παραδοσιακές αντιλήψεις για το χώρο της έρευνας. Στόχος δεν είναι η «ανακάλυψη» μιας κοινής συνισταμένης, ενός μέσου όρου των στατιστικών δεδομένων, αλλά ακριβώς το αντίθετο. Μια νέα αντίληψη για την κοινωνική επιστήμη και τη σχέση της με τον δημόσιο λόγο απαιτεί την πραγματοποίηση μιας μετάβασης από τις «βεβαιότητες» των στατιστικών δεδομένων στην αντιφατικότητα και την πολλαπλότητα των κοινωνικών φαινομένων.

Έτσι, οι επισκοπήσεις που θα διαβάσει εδώ ο αναγνώστης δεν καταλήγουν σε εύκολες συνταγές, αλλά σε προειδοποιήσεις για την αλλαγή του τρόπου που προσεγγίζουμε τα κοινωνικά φαινόμενα. Οι παρούσες επισκοπήσεις αποφεύγουν να αναδεικνύουν μονόδρομες αιτιακές σχέσεις μεταξύ των δεδομένων. Οι «προφανείς» ερμηνείες των στοιχείων μέσα από τις παρούσες

επισκοπήσεις ανατρέπονται και παραχωρούν τη θέση τους σε μια αντίληψη που θεωρεί πως η επιστημονική γνώση και η μεταφορά της δεν μπορεί να είναι μονοδιάστατη και να ισχύει παντού και για κάθε περίοδο. Οι επισκοπήσεις επιχειρούν να δια φωτίσουν το εάν η μια ή η άλλη παρέμβαση είναι αποτελεσματική σε κάποιο τομέα της δημόσιας πολιτικής, από όπου ωστόσο, δεν μπορούν να εξαχθούν πάντοτε ασφαλή συμπεράσματα λόγω της πολλαπλότητας των παραγόντων που αλληλοεπηρεάζουν τα κοινωνικά φαινόμενα, αλλά και πολλές φορές λόγω της χρήσης σχετικά αδύναμων μεθόδων εκτίμησης.

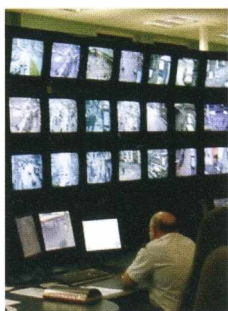
Στο πλαίσιο αυτής της αντίληψης, το ΙΣΤΑΜΕ – Α. Παπανδρέου, με το βλέμμα του στραμμένο στις ανάγκες για αναδιαμόρφωση και αλλαγή του δημόσιου χώρου και λόγου θα συνεχίσει τη μεταφορά γνώσης και τις επισκοπήσεις διεθνών Ιδρυμάτων για σημαντικά κοινωνικά προβλήματα. Γνώμονάς μας είναι να αναδείξουμε πως είναι δυνατόν και στη χώρα μας να ωφεληθούμε από την παγκόσμια εμπειρία και γνώση, έτσι ώστε να δώσουμε την απαραίτητη πνευματική πνοή ώστε ο δημόσιος τομέας της χώρας να αναδιαταχθεί με βάση τις πραγματικές του ανάγκες και δυνατότητες.

Για ένα πράγμα είμαστε σίγουροι. Δεν υπάρχουν απόλυτες αλήθειες και βεβαιότητες. Όλα κρίνονται. Όλα τίθενται στο τραπέζι του δημόσιου διαλόγου και της διαβούλευσης, όχι όμως στη βάση μιας λογικής απόλυτων βεβαιοτήτων, αλλά στη βάση πως στην Ελλάδα ένας άλλος δημόσιος τομέας είναι αναγκαίος και εφικτός. Στο χέρι όλων των πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων είναι να ακολουθήσουμε τον δύσβατο δρόμο προς αυτόν τον τομέα. Το ΙΣΤΑΜΕ – Α. Παπανδρέου, στο πλαίσιο των δικών του δυνατοτήτων δηλώνει πως έχει όλη τη θέληση να συμβάλλει με προτάσεις στη δημιουργία ενός σύγχρονου δημόσιου τομέα. ■

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην επισκόπηση του Campbell: Welsh, Brandon C. & David P. Farrington: *Effects of Closed Circuit Television Surveillance on Crime, The Campbell Collaboration, 2006.*

Τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης δεν μειώνουν την βία

Η παρουσία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης στους δημόσιους χώρους έχει ως στόχο την αποτροπή της βίας κάνοντας τους δρόμους ασφαλέστερους για τον γενικό πληθυσμό. Αυτή η επισκόπηση του Campbell δείχνει ότι το κλειστό κύκλωμα παρακολούθησης δεν προλαμβάνει την βία και τις επιθέσεις. Από την άλλη μεριά, η επισκόπηση των ερευνών καταδεικνύει ότι τα κλειστά κυκλώματα παρακολούθησης μπορεί να χρησιμοποιηθούν με επιτυχία για την μείωση των εγκλημάτων στους χώρους στάθμευσης.

Το κλειστό κύκλωμα παρακολούθησης ως μέσο για να γίνουν οι δρόμοι ασφαλέστεροι

Τα τελευταία χρόνια, η παρακολούθηση των δημόσιων χώρων μέσα από κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης έχει γίνει συνήθης πρακτική σε πολλές δυτικές χώρες. Το Ηνωμένο Βασίλειο κατέχει τα πρωτεία αυτής της εξέλιξης και έχει εγκαταστήσει ένα εκτενές και ακριβό σύστημα παρακολούθησης. Σε άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Δανίας, τα κλειστά κυκλώματα παρακολούθησης χρησιμοποιήθηκαν σε τράπεζες, μέσα μεταφοράς και χώρους στάθμευσης. Η πρακτική αυτή αλλάζει καθώς τα κλειστά συστήματα παρακολούθησης επεκτείνονται στο κέντρο των πόλεων αλλά και στις γειτονιές.

Μια από τις κύριες λειτουργίες του κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης στους δημόσιους χώρους είναι η πρόληψη της εγκληματικότητας. Η κυρίαρχη άποψη έγκειται στο ότι το κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης αποτρέπει πιθανούς παραβάτες από τη διάπραξη εγκλημάτων. Επιπλέον, η παρουσία του συστήματος μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο ταχύτερης ενημέρωσης της αστυνομίας για το ότι κάποια εγκληματική δραστηριότητα είναι σε εξέλιξη με αποτέλεσμα την γρηγορότερη παρέμβαση όπου αυτό είναι απαραίτητο.

Μια άλλη άποψη υποστηρίζει ότι το κλειστό κύκλωμα παρακολούθησης βοηθά στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην γειτονιά. Όταν ο δήμος ή η αστυνομία αποφασίσει την εγκατάσταση ενός τέτοιου συστήματος, αποστέλλεται ένα μήνυμα στους πολίτες πως οι αρχές καταβάλουν μια επιπλέον προσπάθεια για να κάνουν της γειτονιά τους ασφαλέστερη.

Τι μελέτησαν οι ερευνητές;

Η επισκόπηση αναλύει 44 μελέτες οι οποίες αξιολόγησαν τα αποτελέσματα των κλειστών συ-

στημάτων παρακολούθησης σε δημόσιους χώρους, συμπεριλαμβανομένων των κεντρικών σημείων των πόλεων, των δημόσιων μεταφορών, των γειτονιών και των χώρων στάθμευσης. Ένα μεγάλο κομμάτι των ερευνών που συμπεριελήφθησαν προήλθαν από το Ηνωμένο Βασίλειο ενώ άλλες από τις ΗΠΑ, τον Καναδά, τη Σουηδία και τη Νορβηγία.

Το κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης δεν αποτρέπει τη βία

Η επισκόπηση δείχνει ότι σε κάποιες περιπτώσεις τα κλειστά κυκλώματα είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την πρόληψη της εγκληματικότητας, αλλά αυτό συμβαίνει μόνο για συγκεκριμένες εφαρμογές τους.

Οι ερευνητές δεν βρήκαν κάποια σύνδεση μεταξύ των κλειστών κυκλωμάτων παρακολούθησης και της βίας. Τα συστήματα αυτά δεν προλαμβάνουν την βία στους ανοικτούς δρόμους. Σε αντίθεση με αυτό το εύρημα, οι ερευνητές βρήκαν ότι τα κλειστά κυκλώματα στους δημόσιους χώρους μείωσαν κατά 25% τα σχετιζόμενα με οχήματα εγκλήματα, ενώ αν το κύκλωμα είναι εγκατεστημένο σε χώρους στάθμευσης το ποσοστό στα αντίστοιχα εγκλήματα μειώνεται κατά 50%.

Οι ερευνητές βρήκαν ότι η επιτυχία των κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε χώρους στάθμευσης ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι η παρακολούθηση εφαρμόζεται σε συνδυασμό με άλλα μέτρα (φρουροί, καλύτερος φωτισμός, περίφραξη κ.α). Κατά συνέπεια, το κλειστό κύκλωμα είναι ένα μόνο στοιχείο από το απαραίτητο πακέτο μέτρων ασφάλειας το οποίο περιορίζει την παραβατική συμπεριφορά. Οι ερευνητές εντόπισαν, επίσης, κάποια συσχέτιση ανάμεσα στο υψηλό ποσοστό κάλυψης των χώρων από κάμερες και του θετικού αποτελέσματος στην καταπολέμηση του εγκλήματος, στο βαθμό που η κάλυψη από κάμερες στους χώρους στάθμευσης είναι συχνά πολύ μεγαλύτερη από αυτή στους δρόμους.

Υπάρχουν, όμως, μεγάλες διαφορές στα αποτελέσματα της χρήσης κλειστών κυκλωμάτων παρακολούθησης στις μελέτες που συμπεριελήφθησαν στην επισκόπηση. Κάποιες από αυτές τις μελέτες δείχνουν μείωση του εγκλήματος, κάποιες δεν δείχνουν κανένα αποτέλεσμα ενώ κάποιες λίγες δείχνουν ότι τα κλειστά κυκλώματα αυξάνουν το έγκλημα στις υπό παρακολούθηση περιοχές.

Το τελικό συμπέρασμα, όμως, των ερευνητών είναι ότι τα κλειστά κυκλώματα παρακολούθησης δεν είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο πρόληψης της βίας. Από την άλλη μεριά τα συστήματα αυτά μπορεί να είναι αποτελεσματικά σε χώρους στάθμευσης, ως συνδυασμός μεγάλης κάλυψης του χώρου με κάμερες και άλλων συμπληρωματικών μέσων.

Οι ερευνητές, επίσης, καταδεικνύουν ότι από την τρέχουσα ερευνητική δραστηριότητα απουσιάζει σημαντική γνώση γύρω από το ποια στοιχεία των κλειστών κυκλωμάτων παρακολούθησης φαίνεται να είναι αποτελεσματικά. Οι ερευνητές τονίζουν ότι είναι σημαντικό η μελλοντική έρευνα να διερευνήσει το γιατί τα κλειστά κυκλώματα παρακολούθησης σε κάποιες περιπτώσεις έχουν αποτέλεσμα και σε κάποιες άλλες όχι. ■

ΕΡΓΑΣΙΑ

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ

Μια ενεργητική πολιτική αγοράς εργασίας έχει μικρή θετική επίπτωση

Πολλές χώρες έχουν αλλάξει τις στρατηγικές τους από παθητικές πολιτικές δημόσιας ενίσχυσης των ανέργων σε ενεργητικές. Στις τελευταίες δίνεται έμφαση στην αποδέσμευση των ανέργων από τα προνοιακά επιδόματα και στην ένταξή τους στην κανονική αγορά εργασίας, μέσω διαφόρων προσεγγίσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν προγράμματα κατάρτισης, προσφορά εργασίας και βελτίωση ικανοτήτων. Μια επισκόπηση από το Campbell που βασίζεται σε ολοκληρωμένες μελέτες στις ΗΠΑ και τον Καναδά, δείχνει ότι **τα θετικά αποτελέσματα των ενεργητικών προγραμμάτων απασχόλησης είναι ήσσονος σημασίας. Οδηγούν σε μικρή αύξηση της πιθανότητας ο άνεργος να βρει απασχόληση, να αυξηθούν τα έσοδά του και να μειωθούν οι πληρωμές της κοινωνικής πρόνοιας.** Επίσης μειώνουν την πιθανότητα ο άνεργος να παραμείνει εξαρτημένος από την μακροπρόθεσμη χορήγηση βοήθειας κοινωνικής πρόνοιας.

Από την παθητική δημόσια ενίσχυση, σε ενεργητικά προγράμματα απασχόλησης

Σε πολλές αναπτυγμένες χώρες, η μεταβολή στην πολιτική της αγοράς εργασίας σηματοδοτείται από μια απομάκρυνση από την παθητική δημόσια ενίσχυση προς διάφορες μορφές ενεργητικών προγραμμάτων. Ελπίζεται ότι αυτή η μεταβολή θα άρει την εξάρτηση των ανέργων από την κοινωνική πρόνοια και θα τους εντάξει στην κανονική αγορά εργασίας. Η κεντρική ιδέα πίσω από τη θέση είναι ότι με τα ενεργητικά προγράμματα προσφοράς θέσεων εργασίας και παροχής εκπαίδευσης με ειδικούς όρους, οι άνεργοι μπορούν να ενισχύσουν τα προσόντα τους, τη σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας καθώς και τις ευκαιρίες τους να συμμετάσχουν στην κύρια αγορά εργασίας.

Η επισκόπηση του Campbell είναι η πιο ολοκληρωμένη μελέτη μέχρι σήμερα, η οποία σταθμίζει τα αποτελέσματα

των προγραμμάτων αυτού του τύπου. Η επισκόπηση συγκεντρώνει και αναλύει την πιο έγκυρη γνώση σ' αυτό το πεδίο και προσφέρει μια αποτίμηση των αποτελεσμάτων που έχουν για την κοινωνική πρόνοια τα ενεργητικά προ-

γράμματα αγοράς εργασίας σε σχέση με μια ομάδα που αποτελείται από ανασφάλιστες, άνεργες, ανύπαντρες μητέρες. Η επισκόπηση βασίζεται σε 73 αποτιμήσεις 46 προγραμμάτων με 412.000 μετέχοντες.

Θετικές επιπτώσεις στο εισόδημα και την απασχόληση.

Αυτή η επισκόπηση δείχνει ότι υπάρχουν ήσσονος σημασίας θετικά αποτελέσματα από τα ενεργητικά προγράμματα

αγοράς εργασίας σε σχέση με την απασχόληση και τα εισοδήματα των συμμετεχόντων σε αυτά.

Αποτελέσματα των ενεργητικών προγραμμάτων αγοράς εργασίας

	Ομάδα ενεργοποίησης	Ομάδα ελέγχου
Αναλογία με μη επιδοτούμενες θέσεις εργασίας	61%	58%
Αναλογία με δημόσια ενίσχυση	68%	72%
Αναλογία λήψης λιγότερων ενισχύσεων κοινωνικής πρόνοιας	51%	49%
Αναλογία λήψης περισσότερων ενισχύσεων κοινωνικής πρόνοιας	51%	49%

Σημείωση: Οι μετέχοντες στις 73 αποτιμήσεις έχουν κατανεμηθεί ανάμεσα στο νέο σύστημα ενεργοποίησης και στο υπάρχον σύστημα (ομάδα ελέγχου).

Μια ανάλυση της κατάστασης των μετεχόντων δύο έτη μετά την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, δείχνει μια αύξηση από το 58% στο 61% της πιθανότητας να βρουν εργασία. Δείχνει επίσης μια μείωση από το 72% στο 68% της πιθανότητας να παραμείνουν στα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας.

Η αναλογία των συμμετεχόντων που επιτυγχάνουν μεγαλύτερα εισοδήματα και χαμηλότερες ενισχύσεις κοινωνικής πρόνοιας δεν είναι μεγάλη. Αλλά οι συμμετέχοντες που βρίσκουν εργασία όντως βιώνουν μια μεταβολή στο εισόδημά τους, η οποία είναι τόσο σημαντική ώστε οι μετέχοντες στο πρόγραμμα γενικά να αναμένουν αύξηση κατά 25% στο εισόδημά τους και μια μείωση της τάξης του 14% στις πληρωμές κοινωνικής πρόνοιας.

Ένας άλλος τρόπος εξέτασης των αποτελεσμάτων των ενεργητικών προγραμμάτων απασχόλησης είναι μέσω του ερωτήματος: «Πόσα άτομα χρειάζεται να λάβουν μέρος σε ένα ενεργητικό πρόγραμμα ωστού ένα επιπλέον άτομο βρει απασχόληση;» Και η απάντηση είναι 33. Δηλαδή οι λήπτες αποφάσεων μπορούν να σταθμίσουν το κόστος 33 ατόμων σε ένα ενεργητικό πρόγραμμα προκειμένου να επωφεληθεί ένα άτομο από την εύρεση εργασίας.

Πολιτική ενεργοποίησης ευρέως φάσματος

Σχεδόν όλα από τα 46 προγράμματα που εξετάστηκαν σ' αυτή την επισκόπηση, καλύπτουν περισσότερα του ενός είδη ενεργητικών προγραμμάτων του τύπου που προσιδιάζει στις πολιτικές εργασίας των Σκανδιναβικών χωρών.

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην επισκόπηση του Campbell: Geir Smedslund et al.: *Work programmes for welfare recipients, The Campbell Collaboration, 2006.*

Το σημείο εστίασης 60% περίπου των προγραμμάτων είναι σε συμμετέχοντες που βρίσκουν μη επιδοτούμενη απασχόληση όσο το δυνατόν συντομότερα (αναβάθμιση μέσω απασχόλησης), ενώ το σημείο εστίασης των υπόλοιπων προγραμμάτων είναι στην εκπαίδευση και κατάρτιση (αναβάθμιση πριν από την απασχόληση). Τα ευρήματα της παρούσας επισκόπησης υποδηλώνουν ότι μεγαλύτερο αντίκτυπο έχει η εστίαση στην απασχόληση, μάλλον, παρά η εστίαση στην εκπαίδευση-κατάρτιση.

Περίπου στο 80% των προγραμμάτων η συμμετοχή είναι υποχρεωτική, ενώ στα υπόλοιπα προγράμματα η συμμετοχή είναι εθελοντική. Η ανάλυση δείχνει ότι τα εθελοντικά προγράμματα λειτουργούν καλύτερα από τα υποχρεωτικά.

Η επισκόπηση καταδεικνύει ότι τα προγράμματα τα οποία περιλαμβάνουν βοήθεια εξεύρεσης εργασίας έχουν γενικά θετικό αποτέλεσμα. Εντούτοις, δεν είναι δυνατό να δημιουργηθεί ένα ανεξάρτητο, θετικό αποτέλεσμα των άλλων μεμονωμένων συστατικών των 46 προγραμμάτων που καλύπτονται από αυτή την έρευνα:

- υπηρεσία τοποθέτησης στην εργασία
- εξειδικευμένη κοινωνική εργασία
- χρονικά όρια των επιδομάτων πρόνοιας
- άλλα χρηματικά κίνητρα
- φροντίδα παιδιών
- βοήθεια στις μετακινήσεις

Οι συμμετέχοντες: Ανύπαντρες μπότερες που λαμβάνουν δημόσια ενίσχυση

Οι συμμετέχοντες στα 46 προγράμματα που εξετάστηκαν, είναι σχεδόν όλοι ανύπαντρες μπότερες (90%). Και τούτο εξαιτίας του σχετικά υψηλού ορίου στο κατώφλι πρόσβασης στο αμερικανικό σύστημα πρόνοιας: Οι ενήλικες αναμένεται να φροντίσουν τους εαυτούς τους, αλλά καθώς αποτελεί μέτρο ειδικής ενίσχυσης για τα παιδιά, το σύστημα βοηθά τον μόνο γονέα. Αυτή είναι μια από τις πιο σημαντικές διαφορές σε σχέση με τα συστήματα πρόνοιας των σκανδιναβικών χωρών, όπου η ομάδα που εμπίπτει στην δημόσια ενίσχυση είναι πολύ πιο ετερογενής.

Η πλειοψηφία (80%) των συμμετεχόντων διαμοιράζεται σε μαύρους και λευκούς, ενώ το υπόλοιπο 20% προέρχεται από άλλες εθνικές ομάδες. Σχεδόν οι μισοί έχουν λυκειακή ή και υψηλότερη εκπαίδευση.

Η ανάλυση σ' αυτή την επισκόπηση των ερευνών υποδηλώνει ότι τα αποτελέσματα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης είναι γενικά μεγαλύτερα στους άνδρες παρά στις γυναίκες. Ελαφρώς σημαντικότερα είναι επίσης τα αποτελέσματα για τις εθνικές μειονότητες σε σχέση με την εθνική λευκή πλειοψηφία.

Κριτήρια επιτυχίας: Απασχόληση και υψηλότερο εισόδημα

Ο αρχικός στόχος αυτής της επισκόπησης ήταν να μελετήσει την ευρεία ποικιλία των κριτηρίων επιτυχίας. Παρ' όλα αυτά, τελικά ήταν δυνατή η μελέτη των ακόλουθων τεσσάρων συνηθέστερων κριτηρίων που ήταν κοινά σε όλες τις περιπτώσεις:

- αναλογία μη επιδοτούμενης απασχόλησης - όσο μεγαλύτερη τόσο το καλύτερο
- αναλογία δημόσιας ενίσχυσης - όσο λιγότερη τόσο το καλύτερο

- πληρωμές κοινωνικής πρόνοιας - όσο λιγότερες τόσο το καλύτερο

- εισοδήματα - όσο υψηλότερα τόσο το καλύτερο

Η ποιότητα αυτής της πληροφόρησης είναι σχετικά καλή, διότι βασίζεται κυρίως σε πληροφόρηση από διοικητικά μητρώα εγγεγραμμένων.

412.000 συμμετέχοντες, 73 αποτιμήσεις και 46 προγράμματα

Αυτή η επισκόπηση βασίζεται στη μελέτη ενός μεγάλου αριθμού, συστηματικών, υψηλού επιπέδου, αναλύσεων αποτελεσμάτων. Αποτιμούν διαφορετικά προγράμματα, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει διαφορετικούς συνδυασμούς ενεργητικών προγραμμάτων αγοράς εργασίας και αυτό ενέχει έναν πολύ μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων. Αυτό σημαίνει ότι τα πορίσματα της παρούσας επισκόπησης συνιστούν την πιο έγκυρη και αξιόπιστη γνώση στον τομέα μέχρι σήμερα.

44 προγράμματα είναι από τις ΗΠΑ και άλλα δύο από τον Καναδά.

Ορισμένα προγράμματα των ΗΠΑ αποτιμώνται σε πολλές διαφορετικές Πολιτείες, ενώ άλλα αναλύονται σε πολλές διαφορετικές επαρχίες εντός της ίδιας πολιτείας. Σε γενικές γραμμές, τα αποτελέσματα του ίδιου προγράμματος ποικίλουν σημαντικά ανάλογα με την γεωγραφική θέση. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει την σημασία των τοπικών συνθηκών για την έκταση των αποτελεσμάτων.

Ο Καναδάς ο οποίος μοιάζει με τις Σκανδιναβικές χώρες επιδεικνύει καλύτερα αποτελέσματα σε σχέση με τις ΗΠΑ.

Υπάρχουν ορισμένες κρίσιμες διαφορές ανάμεσα στα συστήματα πρόνοιας των Σκανδιναβικών χωρών και των ΗΠΑ. Αυτές οι διαφορές επηρεάζουν το εάν τα συμπεράσματα από την εξέταση του ενός συστήματος μπορούν να εφαρμοστούν στο άλλο. Για παράδειγμα, τα συστήματα πρόνοιας των Σκανδιναβικών χωρών έχουν ένα σχετικά χαμηλό όριο στο κατώφλι συμμετοχής. Και ουσιαστικά όλοι οι άνεργοι έχουν το δικαίωμα να λάβουν κάποια μορφή βοήθεια. Εν αντιθέσει, τα προγράμματα ενίσχυσης στο σύστημα πρόνοιας των ΗΠΑ έχουν ένα σχετικά υψηλό όριο στο κατώφλι συμμετοχής.

Επομένως, η ομάδα συμμετεχόντων στα προγράμματα των ΗΠΑ είναι πολύ πιο ομοιογενής (άνεργοι, ανύπαντρες μπότερες χωρίς ασφάλιση ανεργίας) από την ομάδα ανέργων στο πρόγραμμα δημόσιας βοήθειας στις Σκανδιναβικές χώρες.

Το Καναδικό σύστημα πρόνοιας βρίσκεται κάπου ανάμεσα στο Αμερικανικό και το Σκανδιναβικό. Επομένως έχει σημασία να τονίσουμε ότι οι δύο Καναδικές αναλύσεις που συμπεριελήφθησαν στην έρευνα, γενικά έχουν κάπως καλύτερα αποτελέσματα από τα 44 προγράμματα των ΗΠΑ. ■

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

3. ΕΠΙΒΟΛΗ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ: ΜΙΑ ΜΕΤΑ-ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η προσπάθεια αντιμετώπισης του εγκλήματος που συνδέεται με τα ναρκωτικά απαιτεί κάτι περισσότερο από τη συνηθισμένη δουλειά της αστυνομίας

Η μάχη ενάντια στην εγκληματικότητα του δρόμου εξαιτίας των ναρκωτικών δεν μπορεί να κερδηθεί ξοδεύοντας περισσότερους πόρους στην παραδοσιακή αντίδραση της αστυνομίας. Προφανώς, θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας και άλλων «τρίτων μερών», προκειμένου η δουλειά της σε συνεργασία με τα τρίτα μέρη να συμβάλλουν στην ανάλυση των διαπιστωμένων προβλημάτων, στην επικέντρωση στα επικίνδυνα σημεία και στην εδραίωση συνεργασιών με π.χ. τοπικούς συλλόγους, τοπικές επιχειρήσεις και κυβερνητικές αρχές. Αυτό είναι το συμπέρασμα μιας συστηματικής επισκόπησης του Campbell η οποία βασίστηκε σε εκτενή έρευνα της βιβλιογραφίας που υπάρχει για το συγκεκριμένο ζήτημα.

Ναρκωτικά σημαίνει περισσότερη εγκληματικότητα

Το εμπόριο ναρκωτικών που διεξάγεται στο επίπεδο του δρόμου δημιουργεί γειτονιές που μαστίζονται τόσο από ναρκομανείς όσο και από εμπόρους ναρκωτικών. Επιπροσθέτως, άλλες εγκληματικές πρακτικές, όπως συμφορές, κλοπές, ληστείες και βανδαλισμοί, συχνά σχετίζονται με τις αγορές στον δρόμο κοκαΐνης, speed και ηρωίνης. Αυτού του είδους τα ζητήματα επιτείνουν το αίσθημα ανασφάλειας των κατοίκων που ζουν στις περιοχές όπου γίνεται εμπόριο ναρκωτικών.

Η καταστολή των εγκληματικών πρακτικών που συνδέονται με τα ναρκωτικά αποτελεί παραδοσιακά ευθύνη της αστυνομίας. Μέχρι τα τέλη του 1980, σε χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Αυστραλία και η Μ. Βρετανία, οι προσπάθειες της αστυνομίας απαρτιζόνταν κυρίως από παραδοσιακές μορφές αστυνομικής αντίδρασης, όπως η αστυνομική ανταπόκριση σε κλήσεις για βοήθεια, μια πρακτική που δεν μειώνει την εγκληματικότητα. Οι τακτικές της αστυνομίας στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τα ναρκωτικά έχουν υποστεί δραματική αλλαγή καθώς, μεταξύ άλλων, επικεντρώνονται σε περισσότερο στοχευμένες προσπάθειες και στη συνεργασία με διαφορετικές ομάδες. Η παρούσα συστηματική επισκόπηση του Campbell εξετάζει τα αποτελέσματα διαφορετικών στρατηγικών επιβολής νόμου για τα ναρκωτικά.

Η ευρεία κοινωνική συνεργασία αποφέρει τα καλύτερα αποτελέσματα

Οι ερευνητές καταλήγουν στο ότι η πιο αποτελεσματική στρατηγική για την μείωση του εγκλήματος που σχετίζεται με τα ναρκωτικά εμπλέκει την ευρεία συνεργασία της κοινωνίας με την αστυνομία και τρίτα μέρη, συνδυάζοντας τρία κριτικά στοιχεία: 1) μια ανάλυση των τοπικών συνθηκών ως προς το τι πρέπει να γίνει για να αντιμετωπιστούν οι αιτίες, 2) προσπάθειες που επικεντρώνονται στις υπάρχουσες συνθήκες σε μέρη στα οποία διακινούνται ναρκωτικά, και 3) συνεργασία με άλλους τοπικούς φορείς, όπως επιχειρήσεις, κυβερνητικές αρχές και συλλόγους. Η συνεργασία αστυνομίας – τρίτων μερών που συνδυάζει αυτά τα τρία στοιχεία δύναται να αποφέρει περισσότερα αποτελέσματα από την παραδοσιακή δράση της αστυνομίας.

Τα πλεονεκτήματα της αστυνομικής συνεργασίας

Η πιο φερέλιπη προσέγγιση για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τα ναρκωτικά περιλαμβάνει την εδραίωση συνεργασίας μεταξύ αστυνομίας και διαφόρων δρώντων οι οποίοι λίγη συνάφεια μπορεί να έχουν με την αστυνομία. Οι δρώντες αυτοί μπορεί να είναι συνοικιακά συμβούλια, τοπικές αρχές και επιχειρήσεις ή τοπικοί

σύλλογοι. Οι συνεργασίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην προσπάθεια επικέντρωσης στις γενικές συνθήκες κάθε γειτονιάς στην οποία εμφανίζονται εγκληματικές πρακτικές λόγω διακίνησης ναρκωτικών. Εναλλακτικά, η συνεργασία μπορεί να είναι περισσότερο γεωγραφικά επικεντρωμένη σε επιμέρους μέρη με υψηλό βαθμό εγκληματικότητας, τα λεγόμενα επικίνδυνα σημεία (hotspots), ή σε συγκεκριμένα άτομα τα οποία, για παράδειγμα, έχουν επανειλημμένα εμπλακεί σε εγκληματικές δραστηριότητες ή έχουν επανειλημμένα αποτελέσει θύματα εγκληματικών πρακτικών.

Σχετικά με τη συστηματική επισκόπηση

Η παρούσα συστηματική επισκόπηση συγκρίνει τα αποτελέσματα 14 μελετών με θέμα την αστυνομική παρακολούθηση για την πάταξη της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τα ναρκωτικά. Όλες οι μελέτες εκπονήθηκαν στις ΗΠΑ και στην πλειονότητά τους διεξήχθησαν στις αρχές ή στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Οι μελέτες, στο σύνολό τους, κατέληξαν στα συμπεράσματά τους συγκρίνοντας μια ομάδα παρέμβασης με μια ομάδα ελέγχου.

Οι ερευνητές έδωσαν έμφαση στο ότι ο τρόπος μέτρησης των αποτελεσμάτων των προσπαθειών της αστυνομίας μπορεί να είναι αμφιλεγόμενος. Περισσότερες ή λιγότερες συλλήψεις δείχνουν ένα θετικό αποτέλεσμα; Για παράδειγμα, οι περισσότερες αναφορές για αδικήματα μπορεί να είναι σημάδι μεγαλύτερης εμπιστοσύνης των πολιτών στην αστυνομία και, την ίδια στιγμή, να μην σχετίζονται καθόλου με την τάση του πραγματικού αριθμού των αδικημάτων. Ωστόσο, οι ερευνητές προσπάθησαν να λάβουν υπόψη τους τέτοιου είδους ζητήματα στις αναλύσεις τους.

Οι ερευνητές δεν εκτίμησαν το κόστος που συνδέονται με τις διάφορες προσπάθειες. Όμως, τόνισαν ότι οι λήπτες των αποφάσεων θα πρέπει να σκεφτούν προσεκτικά ποιες προσπάθειες είναι περισσότερο οικονομικά συμφέρουσες, καθώς τα ποσά που ξοδεύονται για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και της εγκληματικότητας που σχετίζεται με αυτά είναι τεράστια. ■

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην επισκόπηση του: Mazerolle, L., Soole, D.W. and Rombouts, S.: *Street-Level Drug Law Enforcement: a Meta-Analytic Review*, The Campbell Collaboration, 2007.

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ - ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ

4. ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην επισκόπηση του Campbell: Piquero A, Farrington D, Welsh B, Tremblay R, Jennings W: *Effects of early family/parent training programs on antisocial behavior and delinquency*, The Campbell Collaboration, 2008.

Οι «μικροί ταραξίες» μπορούν να βοηθηθούν

Τα προγράμματα εκπαίδευσης οικογενειών/γονέων μπορούν να εφοδιάσουν τους γονείς με τα κατάλληλα μέσα για την

ανατροφή των παιδιών τους. Αυτό μπορεί να τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών τους. Τα προγράμματα ενεργούν αποτρεπτικά στην μετέπειτα εμφάνιση αντικοινωνικής και παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς των παιδιών και επιδρούν θετικά στην πορεία της ζωής τους, σε τομείς όπως οι συνεργασίες, η εκπαίδευση και η εργασία. Αυτό τεκμηριώνεται από μια επισκόπηση των πλέον αξιόπιστων διεθνών ερευνητικών αποτελεσμάτων του Campbell.

Τα προβλήματα συμπεριφοράς αυξάνουν τον κίνδυνο για μετέπειτα παρέκκλιση

Όταν τα μικρά παιδιά χτυπούν ή τρομοκρατούν τους συμμαθητές τους, ή εκδηλώνουν άλλα προβλήματα συμπεριφοράς, η έγκαιρη παρέμβαση είναι ζωτικής σημασίας. Οι «μικροί ταραξίες» κινδυνεύουν περισσότερο να εξελιχθούν σε «μεγάλους ταραξίες».

Η έρευνα υποδεικνύει ότι τα μικρά παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς έχουν περισσότερες πιθανότητες να καταλήξουν σε μια εγκληματική ζωή σε σχέση με άλλα παιδιά. Επίσης, εμφανίζουν αρκετά πρόσθετα προβλήματα, αργότερα, κατά την εφηβεία και την ενηλικίωσή τους. Για παράδειγμα, θα αντιμετωπίσουν περισσότερες δυσκολίες στο σχολείο και θα είναι δυσκολότερο να αποκτήσουν τίτλους σπουδών σε σύγκριση με τα υπόλοιπα παιδιά. Ακόμη, είναι περισσότερο εκτεθειμένα στην ανεργία και πιο επιρρεπή σε προβλήματα συνεργασιών. Καθώς η έρευνα δείχνει επίσης ότι γίνεται ολοένα δυσκολότερη η αλλαγή της συμπεριφοράς των παιδιών με την πάροδο του χρόνου, η έγκαιρη παρέμβαση έχει συγκεντρώσει μεγάλο ενδιαφέρον από τους πολιτικούς και τους σχετικούς επαγγελματίες.

Στην πλειονότητά της, η νεανική εγκληματικότητα διαπράττεται από ένα σκληρό πυρήνα νέων

ατόμων. Η αστυνομία και οι αρχές επιτήρησης γνωρίζουν για αυτά τα εγκλήματα, τα οποία είναι πολύ δαπανηρά για την κοινωνία. Είναι σημαντικό να καταβληθεί προσπάθεια και να συγκρατηθούν οι νέοι όσο είναι απλά «μικροί ταραξίες». Κατά συνέπεια, πολλές χώρες έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν προγράμματα εκπαίδευσης οικογενειών/γονέων τα τελευταία χρόνια, σε μια προσπάθεια να αποτρέψουν την παραβατική συμπεριφορά και τη νεανική εγκληματικότητα.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα για οικογένειες/γονείς απευθύνονται σε γονείς με παιδιά τα οποία εκδηλώνουν προβλήματα συμπεριφοράς και επιθετική συμπεριφορά. Υπάρχουν προγράμματα για παιδιά όλων των ηλικιών, αλλά η συγκεκριμένη έρευνα επικεντρώνεται σε γονείς με παιδιά ηλικίας έως και 5 ετών.

Σκοπός των προγραμμάτων είναι η βελτίωση και η ανάπτυξη της ικανότητας των γονέων να είναι πραγματικοί γονείς για τα παιδιά τους. Ψυχολογική ή άλλη επαγγελματική μεταχείριση των παιδιών θα μπορούσε να εφαρμοστεί εναλλακτικά, αλλά κατά την εφαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για οικογένειες/γονείς, η έμφαση δίνεται περισσότερο στους γονείς και λιγότερο στα παιδιά. Στόχος είναι η βελτίωση της ικανότητας των γονέων να οικοδομήσουν μια καλή σχέση με το παιδί τους και να το αναθρέψουν σωστά. Ειδικότερα, η εκπαίδευση των γονέων περιλαμβάνει τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης με το παιδί τους, τον έπαινο, αλλά και την οριοθέτηση των παιδιών τους, τη συνέπειά τους ως γονιών και τέλος, την επιβολή της πειθαρχίας στο παιδί.

Μια καλύτερη σχέση γονέων-παιδιού βοηθά το παιδί να ελέγχει τον παρορμητισμό του, όπως επίσης την αντιδραστική και επιθετική συμπεριφορά του. Στις ιδανικές περιπτώσεις το παιδί παύει εντελώς να είναι ένας «μικρός ταραξίας». Αν η προβληματική συμπεριφορά μετριαστεί στην πρώιμη παιδική ηλικία, το παιδί θα βιώσει λιγότερα προβλήματα κατά την εφηβεία και την ενηλικίωσή του, με μικρότερο κίνδυνο να εξελιχθεί από «μικρό ταραξία» σε «μεγάλο ταραξία».

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα για οικογένειες/γονείς μειώνουν τα προβλήματα συμπεριφοράς

Η επισκόπηση καταδεικνύει την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για οικογένειες και γονείς. Παιδιά οικογενειών οι οποίες έλαβαν μέρος στην εκπαίδευση ανταπεξέρχονται καλύτερα από τις οικογένειες που δεν εκπαιδεύτηκαν. Στις οικογένειες που δεν συμμε-

τείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα 5 στα 10 παιδιά συνέχισαν να εκδηλώνουν προβλήματα συμπεριφοράς μετά την ολοκλήρωση της θεραπείας.

Από την άλλη πλευρά, μόνο 3 στα 10 παιδιά συνέχισαν να έχουν πρόβλημα στις οικογένειες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Κατά συνέπεια, **τα εκπαιδευτικά προγράμματα για οικογένειες/γονείς συμβάλλουν στη μείωση του αριθμού των «μικρών ταραξιών» και ως εκ τούτου, μακροπρόθεσμα, στη μείωση του αριθμού των «μεγάλων ταραξιών».**

Παράλληλα, η επισκόπηση δείχνει ότι για κάποια παιδιά, τα προβλήματα συμπεριφοράς εξαφανίζονται ούτως ή άλλως στην πορεία της ζωής τους, δίχως κάποια προσπάθεια παρέμβασης.

Προγράμματα εκπαίδευσης οικογένειας/γονέων

Στις μελέτες περιλαμβάνονται πολλοί διαφορετικοί τύποι εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την οικογένεια και τους γονείς. Όλα, όμως, μοιράζονται τον κοινό αντικειμενικό στόχο της βελτίωσης των δεξιοτήτων των γονέων απέναντι στα παιδιά τους και ως εκ τούτου, στην επακόλουθη βελτίωση της συμπεριφοράς των παιδιών τους. Η εκπαίδευση των γονέων γίνεται από επαγγελματίες θεραπευτές και μπορεί να λάβει χώρα σε ιδιωτική κλινική, σχολείο ή υπηρεσία του δήμου. Η εκπαίδευση μπορεί να γίνεται είτε σε ατομικό είτε σε ομαδικό επίπεδο.

Παρότι τα προγράμματα έχουν τον ίδιο κοινό αντικειμενικό στόχο, περιλαμβάνουν διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος. Το πλέον διαδεδομένο πρόγραμμα εκπαίδευσης οικογένειας/γονέων είναι το πρόγραμμα που τιτλοφορείται The Incredible Years (Τα Απίστευτα Χρόνια). Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες και οι θεραπευτές κάνουν εκτεταμένη χρήση καταγραφής σε βιντεοκασέτες κατά τις συνεδρίες τους με τους γονείς.

Δuo άλλα γνωστά προγράμματα είναι το Triple P – Positive Parenting Program and Parent-Child Interaction Therapy (PCIT) (Τριπλό Π: Θετικό Πρόγραμμα για Γονείς και Θεραπεία Αλληλεπίδρασης Γονέα-Παιδιού). Το Triple P αναπτύχθηκε στην Αυστραλία και το βασικό χαρακτηριστικό του είναι ότι ο σκοπός του προγράμματος προσαρμόζεται στα ιδιαίτερα προβλήματα της οικογένειας. Το PCIT επίσης αναπτύχθηκε στην Αμερική και η διαφορά του από τα άλλα δυο προγράμματα συνίσταται στην άμεση καθοδήγηση των γονέων από το θεραπευτή κατά την αλληλεπίδρασή τους με το παιδί.

Ορισμένες μελέτες εμπεριείχαν την επίσκεψη στο σπίτι από κάποια νοσοκόμα, γιατρό ή κάποια αντίστοιχη ειδικότητα. Οι επισκέψεις ξεκίνησαν κατά την

περίοδο της εγκυμοσύνης ή ενόσω το παιδί ήταν ακόμη μωρό και περιελάμβαναν συμβουλές για τη διαχείριση της συμπεριφοράς του παιδιού.

Η επισκόπηση δεν εντόπισε διαφορές ανάμεσα στην επίδραση των κατ'οίκον επισκέψεων και στα άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα για την οικογένεια και τους γονείς, κατά συνέπεια και τα δύο κρίνονται ως εξίσου αποτελεσματικά.

Αναφορικά με την Επισκόπηση

Υπάρχουν 55 διαφορετικές μελέτες στην επισκόπηση οι οποίες καλύπτουν ένα σύνολο σχεδόν 10.000 παιδιών κάτω των 5 ετών. Οι μελέτες προέρχονται από όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών, του Ηνωμένου Βασιλείου, του Καναδά, της Ολλανδίας, της Νέας Ζηλανδίας και της Κίνας. Οι μελέτες καλύπτουν ένα φάσμα περισσότερων των 30 ετών, με την παλαιότερη να έχει δημοσιευθεί το 1976 και την πιο πρόσφατη το 2008.

Όλες οι μελέτες βασίζονταν σε τυχαία, αλλά ελεγχόμενα πειράματα τα οποία συνέκριναν μια ομάδα που συμμετείχε σε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης οικογένειας/γονέων με μια ομάδα ελέγχου. Τα παιδιά στην ομάδα ελέγχου ήταν συνήθως σε λίστα αναμονής για να συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της οικογένειας/γονέων αργότερα.

Η παραπάνω είναι μια διαδεδομένη και καλή μέθοδος σοβαρής αποτίμησης των πολλά υποσχόμενων προγραμμάτων. Από τη μια πλευρά, το τυχαίο δείγμα εξασφαλίζει ότι τα αποτελέσματα είναι μετρήσιμα, ενώ από την άλλη πλευρά η λίστα αναμονής εξασφαλίζει ότι τα παιδιά στην ομάδα ελέγχου δεν αποκλείονται, μακροπρόθεσμα, από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα, από τη στιγμή της τεκμηρίωσης των αποτελεσμάτων.

Τα αποτελέσματα συλλέχθηκαν με τη χρήση ερωτηματολογίων σχετικά με τη συμπεριφορά των παιδιών, τα οποία απάντησαν γονείς, εκπαιδευτικοί ή ανεξάρτητοι παρατηρητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια διαφόρων τύπων. Το πλέον διαδεδομένο ήταν το Achenbach Child Behavior Checklist (CBCL) και το Eyberg Child Behavior Inventory (ECBI). ■

ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ - ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

5. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ ΟΣΟ ΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην επισκόπηση του Campbell: David Weisburg, Cody W. Telep, Joshua C. Hinkle & John E. Eck: *The effects of Problem-Oriented Policing on Crime and Disorder*, The Campbell Collaboration, 2008

Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση είναι αποτελεσματική

Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση προσανατολίζει τη δουλειά της αστυνομίας στα «προβλήματα» αντί για τις κλήσεις ή τα περιστατικά και απαιτεί από την αστυνομία να απαντήσει προληπτικά και με υπευθυνότητα στα προβλήματα του εγκλήματος και των φαινομένων αποδιοργάνωσης, αφού στηριχτεί σε μία προσεκτική ανάλυση των παραγόντων που τα προκαλούν. Η παρούσα επισκόπηση από το Campbell δείχνει ότι η **προληπτικά στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση οδηγεί σε στατιστικά σημαντική μείωση του εγκλήματος και των φαινομένων αποδιοργάνωσης**. Επιπλέον, η προληπτικά στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση φάνηκε να είναι αποτελεσματική όσον αφορά σε διάφορα προβλήματα ποικίλων καταστάσεων.

Ιστορικό

Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 1979. Η συγκεκριμένη προσέγγιση αποτελούσε την απάντηση στην κρίση της αποτελεσματικότητας και νομιμότητας της αστυνόμευσης, όπως αυτή εμφανίσθηκε στη δεκαετία του '70 και του '80. Τα επιχειρήματα υπέρ της εφαρμογής της προσανατολισμένης στο πρόβλημα αστυνόμευσης αφορούσαν στο ότι η αστυνομία δεν ήταν αποτελεσματική στην παρεμπόδιση και τον έλεγχο του εγκλήματος διότι είχε επικεντρωθεί στα «μέσα» της αστυνόμευσης και είχε αμελήσει τους «στόχους» της πρόληψης και του ελέγχου του εγκλήματος και άλλων κοινωνικών προβλημάτων.

Όταν εφαρμόζεται η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση, η μονάδα ανάλυσης πρέπει να είναι το «πρόβλημα» και όχι οι μεμονωμένες κλήσεις ή τα εγκληματικά περιστατικά. Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση είχε πολύ μεγάλη επίδραση και τώρα είναι μία από τις πιο ευρέως εφαρμοζόμενες στρατηγικές.

Η παρούσα επισκόπηση του Campbell αξιολογεί τα αποτελέσματα της στοχευ-

μένης στο πρόβλημα αστυνόμευσης όσον αφορά στο έγκλημα και τα φαινόμενα αποδιοργάνωσης, βασισμένη στην υπάρχουσα βιβλιογραφία.

Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση «δουλεύει»

Η επισκόπηση δείχνει ότι η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση στο σύνολό της συνδέεται με τη μείωση του εγκλήματος και των φαινομένων αποδιοργάνωσης. Παρά το γεγονός ότι οι επιδράσεις της είναι γενικά μέτριες, η προσανατολισμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση αποδείχτηκε αποτελεσματικότερη σε διάφορους τύπους εγκλήματος, σε περιπτώσεις που οι δραστηριότητες των αστυνομικών τμημάτων ήταν υποστηρικτικές και όταν οι παρεμβάσεις ήταν επικεντρωμένες σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή τύπους εγκλήματος.

Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση έχει ευρέως εφαρμοστεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες, αλλά δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός μελετών που να ικανοποιούν τα κριτήρια της επισκόπησης. Ο μικρός αριθμός μελετών υποστηρικτικών της επισκόπησης επέτρεψε στους ερευνητές να καταλήξουν σε ατράνταχτα συμπεράσματα αναφορικά με το επιθυμητό αποτέλεσμα της στοχευμένης στο πρόβλημα αστυνόμευσης, αλλά δεν επέτρεψε την συναγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων αναφορικά με τους διαφορετικούς τύπους προσέγγισης που λειτουργούν καλύτερα για συγκεκριμένα είδη προβλημάτων.

Τι είναι η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση;

Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση κατευθύνει την αστυνομία να είναι προνοητική και να δρα προδρομικά στον εντοπισμό προβλημάτων, τα οποία θα μπορούσαν να τεθούν σε παρακολούθηση, ώστε να μετριάστούν το έγκλημα και τα φαινόμενα αποδιοργάνωσης. Η προσέγγιση ονομάστηκε «στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση» για να υπογραμμίσει την ευθύνη της αστυνομίας να επικεντρωθεί στα προβλήματα και όχι στην καθημερινή δι-

Η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση κατευθύνει την αστυνομία να είναι προνοητική και να δρα προδρομικά στον εντοπισμό προβλημάτων, τα οποία θα μπορούσαν να τεθούν σε παρακολούθηση, ώστε να μετριάσουν το έγκλημα και τα φαινόμενα αποδιοργάνωσης. Η προσέγγιση ονομάστηκε «στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση» για να υπογραμμίσει την ευθύνη της αστυνομίας να επικεντρωθεί στα προβλήματα και όχι στην καθημερινή διοίκηση των αστυνομικών τμημάτων. Κατά την εφαρμογή της στοχευμένης στο πρόβλημα αστυνόμευσης η παραδοσιακή αποστολή της επεκτείνεται πέρα από το έγκλημα και την επιβολή του νόμου. Η αστυνομία καλείται να ασχοληθεί με μια σειρά προβλημάτων στην κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων όχι μόνο των εγκλημάτων αλλά και των κοινωνικών και φυσικών παρεκκλίσεων.

οίκηση των αστυνομικών τμημάτων.

Κατά την εφαρμογή της στοχευμένης στο πρόβλημα αστυνόμευσης η παραδοσιακή αποστολή της επεκτείνεται πέρα από το έγκλημα και την επιβολή του νόμου. Η αστυνομία καλείται να ασχοληθεί με μια σειρά προβλημάτων στην κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων όχι μόνο των εγκλημάτων αλλά και των κοινωνικών και φυσικών παρεκκλίσεων. Τα εργαλεία αστυνόμευσης πρέπει να επεκταθούν πέραν του ποινικού νόμου και να χρησιμοποιηθούν αστικοί κανόνες και θεσμοί και άλλες δημοτικές και κοινοτικές πηγές.

Το 1987 η αστυνομία ξεκίνησε να χρησιμοποιεί το επονομαζόμενο μοντέλο SARA, ως μία άμεση προσέγγιση για την εφαρμογή της στοχευμένης στο πρόβλημα αστυνόμευσης, η οποία έχει γίνει ευρέως αποδεκτή. Το SARA είναι ένα ακρω-

νύμιο των τεσσάρων βημάτων που θα έπρεπε να ακολουθήσει η αστυνομία κατά την εφαρμογή της.

Η «Σάρωση» είναι το πρώτο βήμα, και προϋποθέτει ότι η αστυνομία αναγνωρίζει και δίνει προτεραιότητα σε πιθανά προβλήματα που κατά την κρίση της μπορεί να οδηγήσουν σε εγκληματική συμπεριφορά και αταξία. Μετά την αναγνώριση των πιθανών προβλημάτων, το επόμενο βήμα είναι η «Ανάλυση».

Αυτό συνεπάγεται ότι η αστυνομία αναλύει τα ήδη εντοπισμένα προβλήματα ώστε να αναπτυχθούν οι κατάλληλες αποκρίσεις. Σύμφωνα με το τρίτο βήμα, την «Απόκριση», η αστυνομία πρέπει να αναπτύξει και να εφαρμόσει παρεμβάσεις που έχουν σχεδιαστεί για την επίλυση του προβλήματος. Τέλος, μετά την ολοκλήρωση της απόκρισης το τελικό βήμα είναι η «Αξιολόγηση», η οποία αφορά την εκτίμηση της επίδρασης που έχει η απόκριση στο συγκεκριμένο πρόβλημα.

Περί της επισκόπησης

Οι έρευνες έπρεπε να πληρούν διαφορετικά κριτήρια για να ενταχθούν στην επισκόπηση: να έχουν χρησιμοποιήσει το μοντέλο SARA, να έχει συμπεριληφθεί μία συγκριτική ομάδα και να έχει αναφερθεί ένα τουλάχιστον έγκλημα ή ένα φαινόμενο αποδιοργάνωσης. Μετά από συστηματική διερεύνηση, οι ερευνητές κατέληξαν σε δέκα έρευνες επαρκούς ποιότητας για να συμπεριληφθούν στην επισκόπηση.

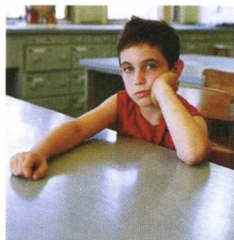
Οι δέκα έρευνες διεξήχθησαν σε οκτώ αμερικανικές πόλεις και έξι αστικές περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι οκτώ έρευνες βασίστηκαν στην αστυνόμευση που επικεντρώνεται σε μία συγκεκριμένη περιοχή ενώ οι υπόλοιπες δύο έρευνες επικεντρώθηκαν σε μεμονωμένους παραβάτες.

Η επισκόπηση περιλαμβάνει έρευνες που εκτείνονται σε μία περίοδο 17 ετών, από το 1989 έως το 2006. Οι έρευνες αυτές ασχολήθηκαν με προβλήματα που κυμαίνονταν από επιθέσεις σε μαθητές έως αστυνόμευση σε περιοχές υψηλής επικινδυνότητας.

Γενικά, η έκθεση κατέδειξε ότι η στοχευμένη στο πρόβλημα αστυνόμευση έχει μεν μία μέτρια αλλά στατιστικά σημαντική επίδραση στην μείωση του εγκλήματος και των φαινομένων αποδιοργάνωσης. ■

ΥΓΕΙΑ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΧΑΜΗΛΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ή ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΟΥΣΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην επισκόπηση του Campbell: Lucas PJ, McIntosh K, Pet-
tcrew M, Roberts HM, Shiell A: *Financial benefits for child health and well-being in low income or socially disadvantaged families in developed world countries*, The Campbell Collaboration, 2007.

Η μικρή οικονομική στήριξη δεν φαίνεται να βοηθά τα φτωχά παιδιά

Η μικρή αύξηση των ποσών που δίνονται σε φτωχές και κοινωνικά μειονεκτούσες οικογένειες και είναι συνδεδεμένη με το εργασιακό καθεστώς, δεν φαίνεται να βοηθά την παιδική ευημερία και υγεία. Αυτό είναι το συμπέρασμα επισκόπησης του Campbell, η οποία εξέτασε εννέα τυχαιοποιημένες δοκιμές με περίπου 25.000 συμμετέχοντες.

Η μειονεκτική θέση κατά την παιδική ηλικία έχει σοβαρές συνέπειες

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ένα στα πέντε παιδιά μεγαλώνει σε κατάσταση σχετικής φτώχειας. Στις ευρωπαϊκές χώρες όπως η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, το ποσοστό είναι περίπου ένα στα επτά παιδιά. Σε όλες τις χώρες, υπάρχει μια ισχυρή σύνδεση μεταξύ του χαμηλού οικογενειακού εισοδήματος και μιας μακριάς λίστας προβλημάτων υγείας, συμπεριφοράς και εκπαίδευσης των παιδιών.

Κανείς δεν γνωρίζει τις ακριβείς αιτίες που κρύβονται πίσω από αυτό το δεδομένο. Αλλά τα παιδιά τα οποία μεγαλώνουν σε σχετικά φτωχές οικογένειες είναι λιγότερο πιθανό να διαπρέψουν στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν άνεργοι, ανειδίκευτοι και χαμηλά αμειβόμενοι ως ενήλικοι. Έχουν, επίσης, μεγαλύτερη πιθανότητα να αντιμετωπίσουν προβλήματα υγείας, τα οποία συχνά θα εξακολουθούν να υφίστανται και στην ενήλικη ζωή τους.

Στην βάση αυτή, η παρούσα επισκόπηση του Campbell εξέτασε προσεκτικότερα τις παρεμβάσεις που προσπαθούν να μειώσουν την φτώχεια σε αυτές τις οικογένειες μέσω διαφόρων μορφών άμεσης οικονομικής στήριξης. Το ερώτημα είναι κατά πόσο τα οικονομικά οφέλη που χρησιμοποιήθηκαν ως παρέμβαση είναι αποτελεσματικά στην βελτίωση της υγείας και της ευημερίας των παιδιών.

Τα χαμηλά οικονομικά επιδόματα δεν βοηθούν

Οι τύποι της στήριξης που περιλαμβάνονται στην Επισκόπηση αφορούν είτε σε μια μορφή φορολογικής έκπτωσης, είτε σε απευθείας πληρωμή ενός μικρού ποσού συνήθως με την προϋπόθεση της ανάληψης μιας πλήρους απασχόλησης εργασίας. Σε πολλές περιπτώσεις, το επιπλέον ποσό είναι προσωρινό. Η ασφάλιση υγείας και/ή η παιδική φροντίδα συχνά περιλαμβάνονται στο «πακέτο» στήριξης μαζί με τη βοήθεια αναζήτησης εργασίας και άλλες συναφείς δράσεις.

Το συμπέρασμα είναι ότι δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τα θετικά αποτελέσματα αυτής της μορφής οικονομικής βοήθειας για την ευημερία των παι-

Τα παιδιά τα οποία μεγαλώνουν σε σχετικά φτωχές οικογένειες είναι λιγότερο πιθανό να διαπρέψουν στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν άνεργοι, ανειδίκευτοι και χαμηλά αμειβόμενοι ως ενήλικοι.

Έχουν, επίσης, μεγαλύτερη πιθανότητα να αντιμετωπίσουν προβλήματα υγείας, τα οποία συχνά θα εξακολουθούν να υφίστανται και στην ενήλικη ζωή τους.

διών σε αυτές τις οικογένειες. Ούτε σε σχέση με τη σωματική, ψυχική και διανοητική τους υγεία, αλλά ούτε και στην συναισθηματική τους κατάσταση.

Σύμφωνα με τους συγγραφείς, υπάρχουν αρκετοί λόγοι για το γεγονός αυτό. Για τις περισσότερες από τις οικογένειες, η συνολική αύξηση στο οικογενειακό εισόδημα δεν ξεπερνά τα 50\$ το μήνα. Σε μόνο τρεις από τις εννέα μελέτες, το ποσό ενίσχυσης ήταν παραπάνω από 150\$ το μήνα. Πιθανόν, οι μελέτες να μην έδειξαν κάποια επίδραση, καθώς οι οικονομικές παροχές ήταν τόσο χαμηλές ώστε δεν προκάλεσαν καμία διαφορά στις συνθήκες ζωής αυτών των οικογενειών. Συχνά, οι παροχές αυτές ήταν μόνο για καθορισμένο χρονικό διάστημα. Οι συγγραφείς τονίζουν ότι, η αλλαγή στο εισόδημα η οποία έγινε αντιληπτή προσωρινά, δεν θα ενθαρρύνει τους ανθρώπους να αλλάξουν τις συνήθειες στις δαπάνες τους. Αυτό ίσως βοηθάει να εξηγήσουμε το αποτέλεσμα.

Αβεβαιότητα σχετικά με την επίδραση των συνθηκών

Δεν είναι δυνατόν να εξεταστούν οι μεμονωμένες επιδράσεις των επιμέρους στοιχείων των προγραμμάτων στήριξης. Για παράδειγμα, ποια είναι η επίδραση των ειδικών όρων που πρέπει να πληρούνται προκειμένου μια οικογένεια να είναι επιλέξιμη για οικονομική βοήθεια; Σύμφωνα με τους συγγραφείς, το προαπαιτούμενο για απασχόληση μπορεί να φέρει το αντίθετο αποτέλεσμα από την αρχική πρόθεση. Καθώς το εισόδημα αυξάνεται, το προαπαιτούμενο για πλήρη απασχόληση μπορεί να αυξήσει το οικογενειακό άγχος, ιδιαίτερα στις μονογονεϊκές οικογένειες. Μια τέτοια απαίτηση μπορεί με αυτό τον τρόπο να αναιρέσει κάθε θετική επίδραση της οικονομικής στήριξης. Παρόλο που η επισκόπηση δεν βρήκε θετικές επιδράσεις σχετικά με την παιδική ευημερία, οι ερευνητές δεν επιθυμούν να αποκλείσουν τον αρχικό σκοπό αυτής της μορφής παρέμβασης. Η πιθανότητα, οι επιπλέον πόροι να βελτιώσουν τη ζωή των παιδιών αυτών των οικογενειών, συνεχίζει να υπάρχει σύμφωνα με τους ερευνητές. Αλλά δεν υπάρχει κάποια απόδειξη της επίδρασης των μικρών και προσωρινών οικονομικών παροχών, όπως αυτών που χρησιμοποιήθηκαν στις εξεταζόμενες περιπτώσεις.

Στοιχεία σχετικά με την επισκόπηση

Εννέα διαφορετικές ελεγχόμενες δοκιμές, με συνολικά πάνω από 25.000 συμμετέχοντες, συμπεριλαμβάνονται στη συγκεκριμένη επισκόπηση. Η παλαιότερη έρευνα δημοσιεύτηκε το 1997 και η πιο πρόσφατη το 2006. Οι περισσότερες έρευνες πραγματοποιήθηκαν στην Νότια Αμερική, οκτώ στις Ηνωμένες Πολιτείες και μια στον Καναδά. Όλες οι έρευνες, εκτός από μια, κάλυπταν διάφορες περιοχές και περιλάμβαναν ένα μείγμα αγροτικών, προαστιακών και αστικών δειγμάτων. Οι συμμετέχοντες ήταν μέλη μη προνομιούχων οικογενειών και μεγάλο ποσοστό καταλάμβαναν ανύπαντρες μητέρες. Η πλειονότητα έλαβε ή έκανε αίτηση για κοινωνικές παροχές, όπως κοινωνική ασφάλιση, όταν επιλέχθηκαν να συμμετάσχουν. Στην αρχή του πειράματος, η πλειοψηφία των παιδιών ήταν μεταξύ 3 και 10 ετών.

Συστάσεις για μελλοντική έρευνα

Η επισκόπηση κατέδειξε ότι οι παρεμβάσεις με μορφή των υπό όρους πληρωμών μικρών ποσών εξετάστηκε και αξιολογήθηκε ενδελεχώς. Επομένως, σύμφωνα με τους συγγραφείς της επισκόπησης, περαιτέρω έρευνες επί της ουσίας δεν είναι απαραίτητες. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει μείζονα ανάγκη να εξεταστούν τα αποτελέσματα της πληρωμής μεγαλύτερων ποσών χωρίς προϋποθέσεις παραλαβής. Σε τέτοιες μελλοντικές έρευνες, είναι σημαντικό να συλλεχθούν υψηλής ποιότητας στοιχεία σχετικά με τα παιδιά, π.χ. αναφορικά με την υγεία και την ανάπτυξή τους, την συμπεριφορά, τα συναισθήματα και το μορφωτικό τους επίπεδο. ■

ΠΡΟΝΟΙΑ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

7. ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΠΟΥ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥΝ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην επισκόπηση του Campbell: Donkoh C, Underhill K, Montgomery P: *Independent living programmes for improving outcomes for young people leaving the care system*, The Campbell Collaboration, 2006

Τα Προγράμματα Ανεξάρτητης Διαβίωσης για τους νέους που εγκαταλείπουν το σύστημα πρόνοιας-ανάπτυξη ικανοτήτων για την ενήλικη ζωή

Τα Προγράμματα Ανεξάρτητης Διαβίωσης (ΠΑΔ) έχουν σχεδιαστεί για να βοηθούν τους νέους ανθρώπους, οι οποίοι ήταν ενταγμένοι στο σύστημα πρόνοιας, κατά τη μετάβασή τους στην ενήλικη ζωή. Αυτή η παρέμβαση χρησιμοποιείται στην Δανία, εμπνευσμένη από τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο. Μια επισκόπηση των Campbell/Cochrane συμπεραίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων Ανεξάρτητης Διαβίωσης και ως εκ τούτου προτείνει την διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας πάνω σε αυτό το ζήτημα. Οι υπάρχουσες μελέτες δείχνουν ότι μια τέτοια παρέμβαση είναι αποτελεσματική σε μια σειρά περιπτώσεων από τις οποίες, ωστόσο, δεν μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα λόγω της χρήσης σχετικά αδύναμων μεθόδων αξιολόγησης.

Η ένταξη στην ενήλικη ζωή για τους νέους που εγκαταλείπουν το σύστημα πρόνοιας είναι δύσκολη

Οι νέοι άνθρωποι, οι οποίοι ήταν ενταγμένοι στο σύστημα πρόνοιας, δεν έχουν, γενικά, την ίδια εξέλιξη όπως οι υπόλοιποι νέοι. Είναι λιγότερο πιθανό να έχουν λάβει καλή παιδεία, αντιμετωπίζουν υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, είναι περισσότερο εξαρτημένοι από τη βοήθεια του δημοσίου, ανάμεσά τους παρατηρούνται υψηλότερα ποσοστά ανέργων, έχουν χειρότερη πνευματική και σωματική υγεία ενώ είναι περισσότερο πιθανό να εμπλακούν σε πράξεις που θα τους φέρουν αντιμέτωπους με την δικαιοσύνη. Με στόχο να τους παρέχει καλύ-

τερες ευκαιρίες όταν εγκαταλείπουν το σύστημα πρόνοιας κατά την ενηλικίωσή τους, οι αρχές προσφέρουν υποστήριξη και βοήθεια, η οποία είναι γνωστή ως Προγράμματα Ανεξάρτητης Διαβίωσης. Ωστόσο, υπάρχει μεγάλος βαθμός αβεβαιότητας αναφορικά με την αποτελεσματικότητα κάθε τέτοιας παρέμβασης.

Ο σκοπός και η μεθοδολογία της επισκόπησης των Campbell/Cohrane

Η συγκεκριμένη επισκόπηση έχει ως στόχο να εκτιμήσει την αποτελεσματικότητα των ΠΑΔ στους νέους που εγκαταλείπουν το σύστημα πρόνοιας μετά την αποχώρησή τους από αυτό.

Οι συγγραφείς αυτής της επισκόπησης διεξήγαγαν μια εξαντλητική και συστηματική έρευνα για την ανεύρεση μελετών αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των ΠΑΔ. Επελέγησαν δεκαοκτώ έρευνες: ωστόσο, δεν μπορούν να εξαχθούν αξιόπιστα συμπεράσματα από αυτές εξαιτίας της αδύναμης μεθοδολογίας που χρησιμοποιούν. Καμία τυχαία ελεγχόμενη δοκιμή, η οποία αποτελεί συνήθως μια πιο ασφαλή μέθοδο για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας, δεν έδειξε ιδιαίτερη αποτελεσματικότητα των ΠΑΔ.

Οι νέοι άνθρωποι, οι οποίοι ήταν ενταγμένοι στο σύστημα πρόνοιας, δεν έχουν, γενικά, την ίδια εξέλιξη όπως οι υπόλοιποι νέοι. Είναι λιγότερο πιθανό να έχουν λάβει καλή παιδεία, αντιμετωπίζουν υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, είναι περισσότερο εξαρτημένοι από τη βοήθεια του δημοσίου, ανάμεσά τους παρατηρούνται υψηλότερα ποσοστά ανέργων, έχουν χειρότερη πνευματική και σωματική υγεία ενώ είναι περισσότερο πιθανό να εμπλακούν σε πράξεις που θα τους φέρουν αντιμέτωπους με την δικαιοσύνη.

Ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εξαχθούν ολοκληρωμένα συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητα των συγκεκριμένων προγραμμάτων.

Ανάμεσα στις δεκαοκτώ μελέτες υπάρχει, ωστόσο, και μια μικρότερη ομάδα οκτώ μελετών, οι οποίες χρησιμοποίησαν ομάδες ελέγχου στη μεθοδολογία τους και οι οποίες, λόγω της έλλειψης μελετών με ισχυρά ευρήματα, αντιπροσωπεύουν την καλύτερη πληροφόρηση που υπάρχει την παρούσα χρονική στιγμή. Οι μελέτες αυτές αξιολογήθηκαν εκ των υστέρων από τους συγγραφείς εκτός του πλαισίου της επισκόπησης αυτής καθαυτής.

Δεν υπάρχει 100% αξιόπιστη τεκμηρίωση για την αποτελεσματικότητα των ΠΑΔ

Η επισκόπηση συμπεραίνει ότι δεν υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση για την αποτελεσματικότητα των ΠΑΔ. Οι μελέτες που είναι διαθέσιμες διεξήχθησαν με τέτοιο τρόπο που αποκλείει την πιθανότητα να εξαχθούν αξιόπιστα συμπεράσματα για το κατά πόσο τα ΠΑΔ είναι αποτελεσματικά στα ζητήματα που καλύπτονται από την παρούσα επισκόπηση: εκπαιδευτική επίδοση, απασχόληση, στέγαση, κατάσταση υγείας και «άλλα ζητήματα σχετικά με τις γνώσεις και τη συμπεριφορά των νέων ανθρώπων».

Η καλύτερη πληροφόρηση που υπάρχει την παρούσα χρονική στιγμή

Όπως επισημάνθηκε και προηγουμένως, οι συγγραφείς της επισκόπησης αναφέρονται, σε ξεχωριστό άρθρο, σε οκτώ μελέτες που δεν συμπεριελήφθησαν στην επισκόπηση αυτή καθαυτή. Ωστόσο, όλες οι μελέτες διεξήχθησαν με τη χρησιμοποίηση ομάδων ελέγχου και, όπως γράφουν οι συγγραφείς στο άρθρο, μπορούν να βοηθήσουν στην παροχή ενημέρωσης προς τους ερευνητές για την αποτελεσματικότητα των ΠΑΔ, δεδομένης της απουσίας πιο αξιόλογων μελετών. Σε μια επισκόπηση των οκτώ αυτών μελετών, οι συγγραφείς ρίχνουν μια προσεκτικότερη ματιά στους τομείς της ζωής των νέων που επηρεάζονται περισσότερο από την παρέμβαση των εν λόγω προγραμμάτων.

Εκπαιδευτικά προσόντα: Η πλειονότητα των οκτώ μελετών δείχνουν ότι όσοι νέοι συμμετέχουν στα ΠΑΔ είναι πιθανότερο να ολοκληρώσουν επιτυχώς την υποχρεωτική και την τεχνική εκπαίδευση.

Απασχόληση: Αρκετές από τις μελέτες συμπεραίνουν ότι περισσότεροι νέοι που συμμετέχουν στα ΠΑΔ έχουν εργασία (τόσο μόνιμη όσο και μερικής απασχόλησης) σε σχέση με όσους συμμετέχουν σε ομάδες ελέγχου. Μια μελέτη δείχνει επίσης ότι όσοι νέοι συμμετέχουν στα εν λόγω προγράμματα βρίσκουν πιο γρήγορα δουλειά σε σχέση με όσους συμμετέχουν σε ομάδες ελέγχου.

Στέγαση: Και οι οκτώ μελέτες δείχνουν καλύτερα αποτελέσματα για τους νέους ανθρώπους που συμμετέχουν στα ΠΑΔ όσον αφορά στη στέγαση. Είναι πιο πιθανό να μείνουν μόνοι

τους, έχουν περισσότερες δυνατότητες να υποστηρίξουν μόνοι τον εαυτό τους, έχουν σταθερή στέγη ενώ ανάμεσά τους υπάρχουν λιγότεροι άστεγοι.

Υγεία: Εδώ εξετάζεται η εγκυμοσύνη κατά την εφηβεία, η έκταση διαφόρων μορφών κακοποίησης καθώς και η φυσική υγεία των νέων. Οι οκτώ μελέτες δεν καταλήγουν, ωστόσο, σε ασφαλή συμπεράσματα ως προς το κατά πόσο τα ΠΑΔ έχουν θετική επίδραση.

Άλλοι στόχοι σχετικά με τις γνώσεις και τη συμπεριφορά των νέων: Εδώ μετρήθηκε η ικανότητα των νέων στη διαχείριση του χρήματος καθώς και οι γνώσεις τους για τις ευκαιρίες και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι από το δημόσιο σύστημα. Εκτιμήθηκε η εξάρτησή τους από τη δημόσια βοήθεια καθώς και τυχόν εμπλοκή τους με τη δικαιοσύνη. Αλλά και εδώ, οι οκτώ μελέτες δεν κατορθώνουν να δώσουν κάποιο στίγμα για την αποτελεσματικότητα των ΠΑΔ.

Σε ποιους νέους επικεντρώνεται η επισκόπηση;

Η επισκόπηση των Campbell/Cochrane επέλεξε να εξετάσει μελέτες νέων ανθρώπων που εγκαταλείπουν το σύστημα πρόνοιας στη θεσμοθετημένη ηλικία αποχώρησης. Δεν έχει συμπεριλάβει μελέτες που αξιολογούν όσα ΠΑΔ επικεντρώνονται σε νέους με ειδικές ανάγκες (όπως όσοι αντιμετωπίζουν σωματική ή πνευματική αναπηρία), νέους παραβάτες και έγκλειστους σε ψυχιατρεία λόγω του ότι μπορούσε να υπάρξει σημαντική διαφοροποίηση στο αποτέλεσμα των Προγραμμάτων ανάμεσα στις διαφορετικές αυτές ομάδες.

Η επισκόπηση βασίζεται σε αμερικανικές και βρετανικές μελέτες. Παρά την εξονυχιστική έρευνα, δεν βρέθηκαν μελέτες από άλλες χώρες.

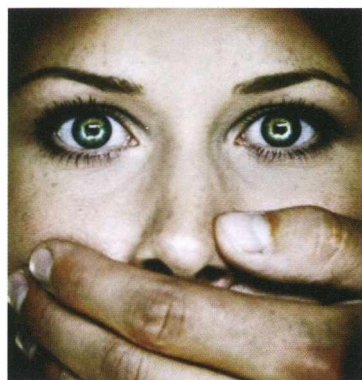
Προγράμματα Ανεξάρτητης Διαβίωσης και ανάπτυξη ικανοτήτων για την ενήλικη ζωή

Τα Προγράμματα Ανεξάρτητης Διαβίωσης αποτελούν ένα συλλογικό προσδιορισμό για μια οργανωμένη διαδικασία μιας ευρείας σειράς μέτρων σχεδιασμένων να ενδυναμώσουν τις δυνατότητες προσωπικής ανάπτυξης και τις κοινωνικές δεξιότητες των νέων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την εκπαίδευση στην επικοινωνία, στην επίλυση συγκρούσεων και στη διαχείριση του θυμού.

Τα προγράμματα μπορούν επίσης να βοηθήσουν τους νέους να αποφασίσουν ποιον δρόμο θα ακολουθήσουν αναφορικά με την εκπαίδευσή τους καθώς και να αναζητήσουν εργασία, να ενημερωθούν για τα μέσα που τους παρέχει το δημόσιο σύστημα, να διαχειριστούν τα οικονομικά του σπιτιού τους και να μάθουν να εκτελούν οικιακές εργασίες ή να μαγειρεύουν. ■

ΜΕΡΙΜΝΑ

8. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ. ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΙΩΘΕΙ Η ΕΞΑΛΕΙΦΘΕΙ Η ΒΙΑ ΚΑΙ ΝΑ ΠΡΩΘΗΘΕΙ Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Το άρθρο βασίζεται στην επισκόπηση του Campbell: Ramsay J, Carter Y, Davidson A, Dunne D, Eldridge A, Feder G, Hegarty K, Rivas C, Taft A, Warburton A: *Advocacy. Interventions to reduce or eliminate violence and promote the physical and psychosocial well-being of women*, The Campbell Collaboration, 2009.

Υποστήριξη γυναικών που βιώνουν την εμπειρία της κακοποίησης από τους συντρόφους τους

Η ενδυνάμωση αποτελεί την κύρια αρχή στην οποία βασίζονται οι παρεμβάσεις υποστήριξης των κακοποιημένων γυναικών: δηλαδή, οι παρεμβάσεις εκείνες που αποσκοπούν στο να βοηθήσουν αυτές τις γυναίκες παρέχοντάς τους την υποστήριξη και την πληροφόρηση που χρειάζονται για να βοηθήσουν τους εαυτούς τους. Μια επισκόπηση από το Campbell, των ερευνών που έχουν γίνει, εξετάζει εάν αυτές οι παρεμβάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να στηρίξουν τις γυναίκες οι οποίες έχουν βιώσει κακοποίηση από κάποιον οικείο τους. Τα αποτελέσματα είναι ελπιδοφόρα, εν τούτοις όμως, απαιτείται περισσότερη έρευνα σε αυτόν τον τομέα προτού μπορέσουμε να συμπεράνουμε απερίφραστα τι επίπτωση έχει η κάθε παρέμβαση.

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα εκτεταμένο πρόβλημα

Η κακοποίηση από οικείους είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα που απαιτεί ειδική προσοχή και προσπάθεια. Ο αριθμός των γυναικών που βιώνουν κακοποίηση από τον τωρινό ή τον προηγούμενο σύντροφο, φίλο, ή σύζυγο είναι τόσο μεγάλος που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) θεωρεί τη βία έναντι των γυναικών ως το μεγαλύτερο πρόβλημα δημόσιας υγείας των γυναικών παγκοσμίως. Αυτό συμβαίνει επειδή η βία κατά των γυναικών είναι μία εξαιρετικά σημαντική αιτία αναπηρίας και θανάτου γυναικών τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις βιομηχανικές χώρες.

Εκτός από τις συνέπειες στην υγεία των εμπλεκόμενων γυναικών και των οικογενει-

ών τους, η βία έναντι στις γυναίκες έχει σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό κόστος, επειδή οι γυναίκες που έχουν πληγεί μπορεί να χρειαστούν εκτεταμένη υγειονομική περίθαλψη. Έτσι, υπάρχει λόγος για να ερευνηθεί εάν οι επεμβάσεις που στοχεύουν στη βοήθεια των γυναικών, οι οποίες βιώνουν κακοποίηση είναι επωφελείς.

Η βία των συντρόφων έναντι των γυναικών μπορεί να λάβει διάφορες μορφές. Η παρούσα επισκόπηση των σχετικών ερευνών αναφέρεται τόσο στη σωματική και σεξουαλική βία, όσο και στις λιγότερο εμφανείς μορφές κακοποίησης, π.χ. την ψυχολογική κακοποίηση και τις οικονομικές απαγορεύσεις. Η ψυχολογική βία γίνεται κατανοητή ως επιτήρηση, απειλή άσκησης βίας ή ακόμα και τις περιπτώσεις που η γυναίκα υπόκειται επανειλημμένα σε μειωτικά και ταπεινωτικά σχόλια. Οι οικονομικοί περιορισμοί αφορούν την απαγόρευση στη γυναίκα πρόσβασης στα χρήματά της ή την παρεμπόδιση της να εργασθεί. Κοινό σε όλους αυτούς τους τύπους κακοποίησης είναι το ότι η κακοποίηση συνήθως λαμβάνει χώρα στο σπίτι και έχει σημαντικά αρνητικά αποτελέσματα στη νοητική και σωματική υγεία της γυναίκας.

Τι αφορά η υποστήριξη;

Η υποστήριξη βασίζεται στην αρχή της ενδυνάμωσης. Η ιδέα είναι να παρασχεθεί στήριξη στις γυναίκες που βιώνουν κακοποίηση, επιτρέποντας τους με αυτόν τον τρόπο να βοηθήσουν περισσότερο τους εαυτούς τους. Η ίδια η αρχή βασίζεται στην εύρεση πιθανών λύσεων μέσω του διαλόγου με τη γυναίκα (περισσότερο από το να είναι κάποιος επιτακτικός, υποδεικνύοντάς της τι πρέπει να κάνει), βοηθώντας τη γυναίκα να επιτύχει τους στόχους που έχει η ίδια θέσει (περισσότερο από το να είναι κάποιος καθοδηγητικός, θέτο-

ντας τους στόχους για εκείνη) και βοηθώντας την να καταλάβει και να αντιληφθεί την κατάσταση. Η υποστήριξη είναι μια προσέγγιση που προσαρμόζεται στις εξατομικευμένες επιθυμίες και ανάγκες της κάθε γυναίκας.

Αμφιβολίες εάν η υποστήριξη λειτουργεί

Η παρούσα επισκόπηση περιλαμβάνει όλες τις τυχαία ελεγχόμενες έρευνες εξετάζοντας την αποτελεσματικότητα της υποστήριξης. Εντούτοις, δεν έχει καταστεί δυνατό να καταδειχθεί μια σαφής επένδυση της υποστήριξης για τις γυναίκες που βιώνουν την κακοποίηση. Οι έρευνες που μέχρι σήμερα έχουν διεξαχθεί διαφοροποιούνται ως προς τα αποτελέσματά τους και είναι δύσκολο αυτά να συνδυαστούν. Ωστόσο, οι περισσότερες μελέτες δείχνουν βελτίωση σε μία ή περισσότερες εκβάσεις. Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η παρέμβαση δεν λειτουργεί. Απλά δεν είναι δυνατό να θεμελιωθεί, βάσει αυτών που γνωρίζουμε σήμερα, το εάν η παρέμβαση αποδίδει ή δεν έχει αποτελέσματα ή ακόμη εάν στην πραγματικότητα έχει επιβλαπή επίδραση. Οι ερευνητές που είναι υπεύθυνοι για την επισκόπηση θεωρούν ότι η υποστήριξη είναι ελπιδοφόρα. Οι μελέτες δείχνουν ότι ειδικότερα η εντατικότερη μακροπρόθεσμη φροντίδα μπορεί να μειώσει στο μέλλον τον κίνδυνο σωματικής βίας ενάντια στη γυναίκα. Επίσης, υπάρχουν στοιχεία που επιτρέπουν τον υπαινιγμό, ότι η σύντομη υποστήριξη αυξάνει τη χρήση συμπεριφορών ασφάλειας από κακοποιημένες γυναίκες.

Εν γένει, αυτή η επισκόπηση των ερευνών δεν μπορεί ούτε να υποστηρίξει ούτε να αντικρούσει την υπόθεση ότι οι παρεμβάσεις υποστήριξης βελτιώνουν τα αποτελέσματα για τις γυναίκες που έχουν τύχει κακοποίησης. Απαιτείται περαιτέρω έρευνα προτού να μπορέσουμε να υποστηρίξουμε συστάσεις για τη χρησιμοποίηση των παρεμβάσεων υποστήριξης για τις κακοποιημένες γυναίκες. Περαιτέρω έρευνα θα βοηθήσει επίσης να καθορισθούν ποιες πτυχές της υποστήριξης είναι αποτελεσματικές και σε ποια πλαίσια είναι πιθανό να είναι αποτελεσματικές.

Τι έχουν εξετάσει οι ερευνητές;

Η παρούσα επισκόπηση περιλαμβάνει δέκα μελέτες που καλύπτουν συνολικά 1.527 γυναίκες, ηλικίας μεταξύ 15 και 61 ετών. Εννέα από τις μελέτες έλαβαν χώρα στις ΗΠΑ και μια στην Κίνα (Χονγκ Κονγκ). Η δειγματοληψία των περιστατικών κακοποιημένων γυναικών που συμπεριλήφθηκαν στις έρευνες έγινε σε μονάδες φροντίδας υγείας, στο γραφείο του Εισαγγελέα, στα καταλύματα προστασίας από την οικογενειακή βία και άλλα παρόμοια άσυλα. Οι γυναίκες είτε βίωναν την κακοποίηση από το σύντροφό τους είτε είχαν παλαιότερα μια βίαιη σχέση. Ωστόσο η

πλειονότητα αυτών, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των ερευνών είχε ακόμη σχέση με το δράστη και βίωνε ακόμη σωματική και συναισθηματική κακοποίηση. Οι μελέτες που συμπεριλήφθηκαν επικεντρώνονταν σε θέματα βοήθειας γυναικών όσον αφορά την απόκτηση πρόσβασης σε καταλύματα, άσυλα ή ξενώνες έκτακτης ανάγκης, σε ψυχολογική ή άλλη φροντίδα, που παρέχονταν σε ένα πλαίσιο με ή χωρίς συνεχή άτυπη υποστήριξη ή συμβουλευτική προς τη γυναίκα.

Οι δέκα μελέτες έχουν διαφορετικό σχεδιασμό και καλύπτουν παρεμβάσεις υποστήριξης που ποικίλλουν όσον αφορά τη διάρκεια και την ένταση. Επιπλέον οι μελέτες μετρούν την επίδραση των διαφορετικών παρεμβάσεων και η έκταση της περιόδου παρακολούθησης ποικίλλει. Αυτή η σημαντική απόκλιση μεταξύ των μελετών σημαίνει ότι δεν έχει καταστεί δυνατό για τους συντάκτες της επισκόπησης να πραγματοποιήσουν μια στατιστική συγκέντρωση των αποτελεσμάτων των διαφορετικών μελετών. Οι μελέτες είναι πάρα πολύ διαφορετικές για να είναι συγκρίσιμες και για να εξαχθεί ένα γενικό συμπέρασμα των αποτελεσμάτων. Οι υπεύθυνοι για αυτήν την επισκόπηση ερευνητές, καταλήγουν επομένως στο συμπέρασμα ότι απαιτούνται περισσότερες μελέτες προτού να μπορέσουμε να πούμε κατηγορηματικά ότι οι παρεμβάσεις υποστήριξης είναι αποτελεσματικές για τις γυναίκες που βιώνουν την κακοποίηση από τους συντρόφους τους. ■

Οι γυναίκες είτε βίωναν την κακοποίηση από το σύντροφό τους είτε είχαν παλαιότερα μια βίαιη σχέση.

Ωστόσο η πλειονότητα αυτών, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των ερευνών είχε ακόμη σχέση με το δράστη και βίωνε ακόμη σωματική και συναισθηματική κακοποίηση.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ & ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Περιοδική Έκδοση του ΙΣΤΑΜΕ – Α. Παπανδρέου σε συνεργασία με το Campbell Collaboration

Η ταυτότητα του ΙΣΤΑΜΕ – Α. Παπανδρέου

Το Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Πολιτικών (ΙΣΤΑΜΕ) – Α. Παπανδρέου είναι το ινστιτούτο ερευνών δημόσιας πολιτικής του ΠαΣοΚ. Λειτουργεί ως ένα κέντρο σύγχρονου πολιτικού προβληματισμού, πολιτικής αναζήτησης και επιστημονικής έρευνας στο χώρο του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Το έργο και η δραστηριότητά του απευθύνεται στα πολιτικά στελέχη του ΠαΣοΚ και των άλλων κομμάτων, τη δημόσια διοίκηση, τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τις διάφορες εκφάνσεις της κοινωνίας των πολιτών καθώς και το ευρύ κοινό. Αποσκοπεί στη συστηματική μελέτη της ελληνικής κοινωνίας και άλλων ανεπτυγμένων κοινωνιών, καθώς και στην ανάλυση όψεων και διαστάσεων του πολιτικού συστήματος και της δημόσιας σφαίρας.

Η ταυτότητα του Campbell Collaboration

Το Campbell Collaboration είναι ένα διεθνές ερευνητικό δίκτυο με έδρα το Όσλο της Νορβηγίας, το οποίο διενεργεί συστηματικές επισκοπήσεις σχετικά με τα αποτελέσματα που επιφέρουν οι κοινωνικές παρεμβάσεις. Βασίζεται στην εθελοντική συνεργασία μεταξύ ερευνητών οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους. Σκοπός του είναι να βοηθήσει τους διαμορφωτές πολιτικής στη λήψη αποφάσεων σε τομείς δημόσιου ενδιαφέροντος, όπως η εκπαίδευση, η εγκληματικότητα και η κοινωνική πολιτική, οι οποίες να στηρίζονται σε επαρκή και τεκμηριωμένη πληροφόρηση, ελεύθερα προσβάσιμη από όλους. www.cambellcollaboration.com

Οι μεταφράσεις των κειμένων είναι αποκλειστική ευθύνη του ΙΣΤΑΜΕ – Α. Παπανδρέου.

Επιμέλεια κειμένων:

Χαράλαμπος Οικονόμου
Γιώργος Σιακαντάρης

Μετάφραση κειμένων:

Χρήστος Δαμάσκος
Καλλιόπη Λαζαρίδη
Βασίλης Λογοθέτης
Αλεξάνδρα Πήλικα
Γιώργος Σιακαντάρης
Αντώνης Σκοτινιώτης
Χριστίνα Τομαζινάκη

ΙΣΤΑΜΕ – ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Ακαδημίας 4, 10671, Αθήνα
Τηλ. 210.3631745-8
Fax: 210.3625616
e-mail: info@istame.gr
www.istame.gr

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ **JURGEN HABERMAS**

Σε μια σπάνια συνέντευξη, ο Jurgen Habermas, ο πιο φημισμένος εν ζωή στοχαστής της Γερμανίας, μιλάει στον Stuart Jeffries για τη δημοκρατία, το δημόσιο διάλογο και την υπόθεση όπου το όνομά του χρησιμοποιήθηκε ψευδώς σε μια κατασκευασμένη καταχώρηση στο Twitter. Επιπλέον, μας εξηγεί πώς χάθηκε το Ευρωπαϊκό όνειρο.

Τον Ιανουάριο του 2010, ένας από τους κυρίαρχους διανοούμενους του κόσμου έπεσε θύμα μιας διαδικτυακής απάτης. Ένας ανώνυμος φαρσέρ ανήρτησε μια ψεύτικη καταχώρηση στο Twitter, η οποία υποτίθεται ότι είχε δημιουργηθεί από τον Jurgen Habermas, επίτιμο καθηγητή φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Johann Wolfgang Goethe της Φρανκφούρτης. «Ενοχλήθηκα, γιατί η ταυτότητα του αποστολέα της καταχώρησης δεν ήταν αληθινή», είπε πρόσφατα ο Habermas στον δημοσιογράφο. Όπως ο συνιδρυτής της Apple, Steve Jobs, ο Πρόεδρος της Ζιμπάμπουε, Robert Mugabe και η πρώην Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Condoleezza Rice, πριν από αυτόν, ο Habermas έπεσε θύμα πειρατείας στο Twitter.

Το Twitter απέσυρε την υποτιθέμενη καταχώρηση του Habermas, αλλά μέχρι τη στιγμή εκείνη η ηλεκτρο-

νική σφαίρα δημόσιου διαλόγου (blog) για την φιλοσοφία κατακλυζόταν από ενθουσιώδη μηνύματα. Αληθεύει το γεγονός ότι ο ογδοντάχρονος Γερμανός στοχαστής συνδιαλεγόταν με την Sarah Brown και τον Stephen Fry ανάμεσα στους χρήστες του Twitter; Προσπαθούσε όντως να αναλύσει τις ηθικοπολιτικές θεωρίες του σε 140 χαρακτήρες ή και λιγότερους; Κάποιοι το πίστεψαν, άλλοι αμφέβαλλαν. Ένας blogger έγραψε με σκεπτικισμό: «Καταρχάς η πρόταση 'Sprechen Sie Deutsch, bitte?' δεν θα γραφόταν από κάποιον που έχει μητρική γλώσσα τα γερμανικά – αυτός απλά θα ρωτούσε 'Sprechen Sie Deutsch?' ή θα έλεγε 'Sprechen Sie bitte Deutsch'?».

Ωστόσο, κάποιες από τις καταχωρήσεις στο Twitter ήταν αυθεντικές ρήσεις του Habermas.

Για παράδειγμα, στις 5.38 μμ στις 29 Ιανουαρίου, ο υποτιθέμενος "Jurgen Habermas" καταχώρησε το εξής: «Είναι αλήθεια ότι το διαδίκτυο ενεργοποίησε εκ νέου τις βασικές αρχές μιας δημόσιας σφαίρας με ίση συμμετοχή και δυνατότητα έκφρασης από συγγραφείς και αναγνώστες». Στις 5.40 μμ έγραψε: «Αντισταθμίζει, επίσης, τα ελλείμματα του απρόσωπου και ασυμμετρικού χαρακτήρα της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης καθώς...». Στις 5.41: «...επανεισάγει στοιχεία διαβούλευσης στην επικοινωνία. Κι επιπλέον, μπορεί να υπονομεύσει τη λογοκρισία που επιβάλλουν αυταρχικά καθεστώτα...». Στις 5.44 μμ: «Αλλά η κυκλοφορία εκατομμυρίων αποσπασματικών διαλόγων στο διαδίκτυο παγκοσμίως τείνει να οδηγήσει στην κατάτμηση του κοινού του διαδικτύου σε απομονωμένα σύνολα».

Αναζήτησα της ρήσεις αυτές στην μηχανή αναζήτησης Google και ανακάλυψα ότι όλες προέρχονται από την υποσημείωση τρία της αγγλικής μετάφρασης ενός κειμένου του Habermas που δημοσιεύθηκε το 2006 με τίτλο, *Political Communication in Media Society: Does Democracy Still Enjoy an Epistemic Dimension?* (Πολιτική Επικοινωνία στην Κοινωνία των Μέσων: Η Δημοκρατία εμπεριέχει ακόμη μια γνωσιοθεωρητική διάσταση;). Για ποιο λόγο ο Habermas να είχε αντιγράψει τις δικές του εκφράσεις; Εντέλει, αποδείχτηκε ότι δεν το είχε κάνει.

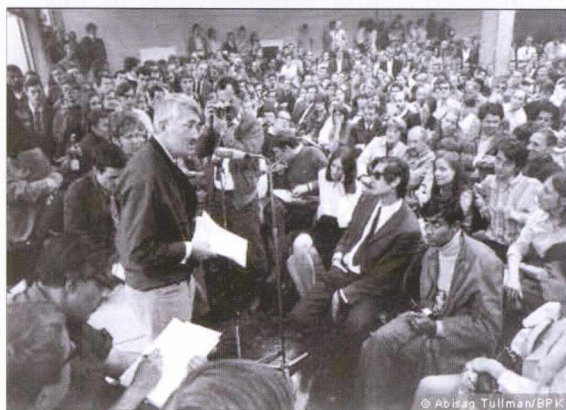
Για να ανακαλύψω ποιος το είχε κάνει, ανήτησα εκκλήσεις για πληροφορίες σε blogs για την φιλοσοφία, από το Σικάγο έως το Λέιντεν. Ήταν δυνατή

η αποκάλυψη του πραγματικού επινοητή του ψεύτικου Habermas; Μετά από λίγες εβδομάδες, έλαβα ηλεκτρονικό μήνυμα από κάποιον επωνομαζόμενο Raphael, έναν βραζιλιάνο υποψήφιο διδάκτορα πολιτικών επιστημών στις ΗΠΑ, ο οποίος παραδέχτηκε ότι ήταν ο δημιουργός της ψεύτικης ταυτότητας.

Αρχικά την χρησιμοποιούσε για «να πληροφορεί το διαδικτυακό κοινό για τις πιο πρόσφατες δημοσιεύσεις του Habermas» ως μια μορφή έκφρασης εκτίμησης στο πρόσωπο που θαύμαζε από τα χρόνια που ήταν προπτυχιακός φοιτητής. Ωστόσο, μια μέρα ένας Αυστριακός καθηγητής του απέστειλε ένα μήνυμα ρωτώντας τον, εάν, όντως, είναι ο αληθινός Habermas. «Θέωρησα ότι θα είναι διασκεδαστικό να προσποιηθώ ότι είμαι ο Habermas για ένα μικρό χρονικό διάστημα. Γι' αυτό εκείνη την περίοδο ανήτησα το απόσπασμα για το διαδίκτυο και τον κατακερματισμό της δημόσιας σφαίρας. Είχε ενδιαφέρον να παρακολουθώ τις αντιδράσεις των χρηστών», δήλωσε ο Raphael ο οποίος, από ντροπή, δεν θέλει να αποκαλύψει το επώνυμό του ή το Πανεπιστήμιο στο οποίο σπουδάζει.

Ωστόσο, ο φοιτητής, καταχωρώντας αποσπάσματα του Habermas στο Twitter, κατάφερε να αναταράξει την διαδικτυακή κοινότητα πολλών φιλοσόφων και κοινωνιολόγων. Το ενδιαφέρον τους κινήθηκε από το γεγονός ότι μια από τις βασικές ιδέες του Habermas, η "δημόσια σφαίρα", την οποία ανέπτυξε στο κλασικό του βιβλίο του 1962, *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society* (Ο Δομικός Μετασχηματισμός της Δημόσιας Σφαίρας: Μια αναζήτηση σε μια Κατηγορία της Αστικής Κοινωνίας) μπορεί να εφαρμοστεί στην εποχή του διαδικτύου.

Το ζήτημα αυτό δεν είναι ασήμαντο: Σε μια εποχή όπου το αίσθημα αποστροφής για την πολιτική των παραδοσιακών δημοκρατικών κομμάτων βαθαίνει και το λεγόμενο δημοκρατικό έλλειμμα συρρικνώνει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σε ένα εγχείρημα ιδιοτελών ελίτ, ίσως το διαδίκτυο προσφέρει μια ελπίδα αλλαγής. Σκεφτείτε, εξάλλου, το βαθμό στον οποίο χρησιμοποιήθηκαν τα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης για να κινητοποιήσουν τους νεαρούς ψηφοφόρους στις τελευταίες εκλογές του Ιράν.

Αλλά τι είναι τελικά η δημόσια σφαίρα; Σίγουρα δεν είναι κάτι τόσο αυτονόητο όσο πιθανώς νομίζουμε. «Με τον όρο «δημόσια σφαίρα» εννοούμε, πρωτίστως, το βασίλειο της κοινωνικής μας ζωής στο οποίο μπορεί να διαμορφωθεί κάτι που προσεγγίζει την κοινή γνώμη» γράφει ο (πραγματικός) Habermas. «Οι πολίτες συμπεριφέρονται ως ένα δημόσιο σύνολο όταν συνδιαλέγονται με έναν τρόπο που δεν υπόκειται σε περιορισμούς – δηλαδή όταν τους παρέχεται η εγγύηση της ελευθερίας της συνάθροισης και του συνεταιρίζεσθαι και η ελευθερία να εκφράζουν δημόσια τη γνώμη τους για θέματα γενικού ενδιαφέροντος».

Το διαδίκτυο δημιουργεί μια κεντρόφυγο δύναμη. Απελευθερώνει αναρχικά κύματα κατακερματισμένων κυκλωμάτων επικοινωνίας που σπάνια επικαλύπτονται. Βεβαίως, η αυθόρμητη και εξισωτική φύση της απεριόριστης επικοινωνίας μπορεί να έχει ανατρεπτικά αποτελέσματα υπό αυταρχικά καθεστώτα. Αλλά το διαδίκτυο από μόνο του δεν δημιουργεί δημόσιες σφαίρες.

Σύμφωνα με την ανάλυση του Habermas για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, η οποία διαπνέεται από τη μαρξιστική προσέγγιση και την ιστορική διαλεκτική, η δημόσια σφαίρα συνοπτικά άνθισε σε μια συγκεκριμένη ιστορική στιγμή. Ακριβώς πριν την βιομηχανική επανάσταση, οι διανοούμενοι, άνδρες και γυναίκες, συναντιούνταν σε καφενεία του Λονδίνου, σε σαλόνια του Παρισιού και σε Tischgesellschaften (συζητήσεις κατά τη διάρκεια του φαγητού) στη Γερμανία, με σκοπό αυτό που ο Habermas ονομάζει «λογική-κριτική συζήτηση». «Στη σύγκρουσή της με τις απόκρυφες και γραφειοκρατικές πρακτικές του απολυταρχικού κράτους», γράφει ο Habermas, «η αναδυόμενη αστική τάξη σταδιακά αντικατέστησε τη δημόσια σφαίρα στην οποία η εξουσία των κυβερνώντων απλά παγιωνόταν απέναντι στον λαό, με μια

σφαίρα όπου η δικαιοδοσία του κράτους ελεγχόταν δημόσια μέσω του ενημερωμένου κριτικού διαλόγου με το λαό».

Ωστόσο, η «δημόσια σφαίρα» του 18ου αιώνα δολοφονήθηκε στα σπάργανά της. Ο Habermas ανακάλυψε πολλά διαφορετικά αποτυπώματα στο φονικό όπλο: το κράτος πρόνοιας, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, την ανάδυση των δημόσιων σχέσεων, την υπονόμηση της κοινοβουλευτικής πολιτικής από την ανάδυση των πολιτικών κομμάτων. Το γεγονός ότι οι περισσότεροι από εμάς γνωρίζουμε περισσότερα για την Πάρις Χίλτον παρά για την μετά-ενδογενή θεωρία της ανάπτυξης είναι ανησυχητικό. Ο Habermas προσεγγίζει νοσταλγικά τα

πράγματα: «Εάν όλοι μας μοιάζαμε με αυτούς τους μορφωμένους, ενημερωμένους και με κριτική σκέψη συνδαιτυμόνες των καφενείων του 18ου αιώνα, τότε ίσως η δημοκρατία να είχε πιθανότητα επιβίωσης τον 21ο αιώνα».

Κάποιος θα μπορούσε να σκεφτεί ότι το διαδίκτυο προσφέρει ακριβώς αυτό, δηλαδή έναν ελπιδοφόρο χώρο για κρι-

τική πολιτική συζήτηση που δεν περιορίζεται από παράγοντες, όπως η κοινωνική θέση. Όταν εξέθεσα τις σκέψεις μου αυτές στον Habermas, στη διάρκεια μίας εξαιρετικά σπάνιας συνέντευξης, αυτός παρέμεινε σκεπτικός. (Παρόλο που έχει την φήμη ενός δημόσιου διανοούμενου, ο Habermas σπάνια παραχωρεί συνεντεύξεις και προτιμά να αρθρογραφεί περιστασιακά σε γερμανικές εφημερίδες, όπως η Die Zeit).

«Το διαδίκτυο δημιουργεί μια κεντρόφυγο δύναμη» διαπιστώνει ο Habermas. «Απελευθερώνει αναρχικά κύματα κατακερματισμένων κυκλωμάτων επικοινωνίας που σπάνια επικαλύπτονται. Βεβαίως, η αυθόρμητη και εξισωτική φύση της απεριόριστης επικοινωνίας μπορεί να έχει ανατρεπτικά αποτελέ-

σματα υπό αυταρχικά καθεστώτα. Αλλά το διαδίκτυο από μόνο του δεν δημιουργεί δημόσιες σφαίρες. Η δομή του δεν επιτρέπει να επικεντρωθεί η προσοχή διασκορπισμένων ομάδων πολιτών που διαμορφώνουν γνώμη ταυτόχρονα για τα ίδια ζητήματα και συμβολές που έχουν εξεταστεί λεπτομερώς και φιλτραριστεί από ειδικούς».

Είναι πιθανό οι ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης να βοηθήσουν στη δημιουργία αυτού του είδους της αλληλεγγύης; «Εφόσον χρησιμοποιώ το διαδίκτυο μόνο για συγκεκριμένους σκοπούς και όχι πολύ εντατικά, δεν έχω ιδιαίτερη εμπειρία για τα κοινωνικά δίκτυα όπως το Facebook, επομένως δεν μπορώ να μιλήσω για την θετική επίδραση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας στο ζήτημα της αλληλεγγύης, εάν όντως υφίσταται τέτοιο ενδεχόμενο.

Αναφορικά με την επίδρασή της στην δημόσια σφαίρα, η επιταχυνόμενη επικοινωνία ανοίγει εντελώς νέους δρόμους για την οργάνωση δραστηριοτήτων και για μεγάλης κλίμακας πολιτικές κινητοποιήσεις ευρέως διασκορπισμένων αποδεκτών. Ακόμη λαμβάνω τουλάχιστον ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου την εβδομάδα από την ομάδα που οργάνωσε την προεκλογική εκστρατεία του Ομπάμα. Αυτά τα μηνύματα αναφέρονται σε ζητήματα και γεγονότα εντός του πολιτικού συστήματος, τα οποία επηρεάζουν με τη σειρά τους. Ωστόσο, παραμένουν εξαρτημένα στη σχέση τους με τις πραγματικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων που λαμβάνουν χώρα έξω από την εικονική πραγματικότητα των ηλεκτρονικά διασυνδεδεμένων μονάδων». Οι ηλεκτρονικά συνδεδεμένες μονάδες (ή ανεξάρτητες μονάδες) δεν μπορούν από μόνες τους να δημιουργήσουν μια δημόσια σφαίρα. Ωστόσο, το όνειρο για τη δημιουργία μιας δημόσιας σφαίρας που να προσομοιάζει αυτής του 18ου αιώνα, όπου οι πολίτες της πολιτικής κοινότητας λειτουργούν όχι ως απλοί καταναλωτές, αλλά επηρεάζουν ο ένας τον άλλο μέσω διαβούλευσης, κατέχει κεντρική θέση στην σκέψη του Habermas.

Το γεγονός ότι ο Habermas έγινε τόσο έντονα ιδεαλιστής είναι πιθανώς μια έκπληξη, δεδομένων των συνθηκών κατά την παιδική του ηλικία. Ο Jurgen Habermas θα μπορούσε να εξελιχθεί ως μία

άλλη Κασσάνδρα της φιλοσοφίας; αντιθέτως μοιάζει περισσότερο με την Πολυάννα.¹

Γεννημένος κοντά στο Ντύσελντορφ το 1929, ενηλικιώθηκε στην μεταπολεμική Γερμανία. Όπως σημειώνεται στην καταχώρηση για το όνομά του της εγκυκλοπαίδειας φιλοσοφίας του Stanford, (Encyclopedia of Philosophy: Stanford) «Οι δίκες της Νυρεμβέργης ήταν για μένα μια στιγμή αποκάλυψης για το βάθος του ηθικού και πολιτικού ξεπεσμού της Γερμανίας υπό τον Εθνικοσοσιαλισμό». Η φιλοσοφία, στην οποία επέλεξε να επιδείξει διανοητική πειθαρχία, δεν έμεινε αμέτοχη. Πράγματι, μια από τις πρώτες δράσεις του ως δημόσιος διανοούμενος έλαβε χώρα το 1953, όταν προκάλεσε τον σπουδαίο φιλόσοφο και πρώην υποστηρικτή των Ναζί, Martin Heidegger να εξηγήσει τί εννοούσε με μια αναφορά περί της «εσωτερικής αλήθειας και ανωτερότητας» του Εθνικοσοσιαλισμού στο έργο του Εισαγωγή στην Μεταφυσική. Η σιωπή του Heidegger απέδειξε ότι η γερμανική φιλοσοφική παράδοση απέτυχε την στιγμή του απολογισμού.

Σε αντίθεση με τον Heidegger, ο Habermas δεν αποποιείται της ευθύνης του διανοούμενου να καταπιάνεται με δύσκολα θέματα ηθικής και πολιτικής δημοσίως – κατ' αυτόν τον τρόπο, ούτως ή άλλως, υποτίθεται ότι έπρεπε να λειτουργεί η δημόσια σφαίρα. Ο Andrew Bowie, καθηγητής Φιλοσοφίας και γερμανικής γλώσσας στο Royal Holloway, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου υποστηρίζει: «Από πολλές απόψεις, υπήρξε και παραμένει, μια υποδειγματική διανοητική φιγούρα της γερμανικής δημόσιας σφαίρας από το 1970, και ως θεωρητικός κοινωνιολόγος, ως νομικός θεωρητικός, ως κριτικός κοινωνιολόγος, ως πολιτικός παράγοντας και ως φιλόσοφος ενδιαφέρθηκε κι ασχολήθηκε με την υπεράσπιση μιας νέας κατεύθυνσης για την γερμανική σκέψη μετά την ναζιστική περίοδο».

Χαρακτηριστική δημόσια πρωτοβουλία του στον γερμανικό τύπο αποτέλεσε η παρέμβασή του στην Historikerstreit ή στην διαμάχη των ιστορικών για την ερμηνεία του Ολοκαυτώματος. Ο Ernst Nolte

¹ ΣτΜ: Πρόκειται για την αισιόδοξη ηρωίδα των νεανικών μυθιστορημάτων της Eleanor H. Porter, η οποία αναζητούσε κάτι θετικό ακόμα και στις πιο δυσμενείς καταστάσεις.